

KOMMUNEDELPLAN IDRETT, FRILUFTSLIV OG FYSISK AKTIVITET 2025 - 2028

GRONG®

KRAFT I ELVER OG FOLK

Plan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet

Vedtatt i kommunestyre 24.10.2024

Sammendrag:

Grong kommune har hatt egen anleggsplan siden 1995. Forrige kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet ble vedtatt 8. september 2016 og gjeldende plan ble revidert i 2020. Planen revideres med fullstendig saksbehandling 24. oktober 2024 i henhold til gjeldende lovverk og kommunestyrets vedtak om planstrategi for Grong kommune.

Planen baserer seg på nasjonale, regionale og kommunale føringer i tillegg til innspill i prosessene.

Hovedmål for Grong kommune 2025-2029:

Kommunens satsinger på anlegg, aktiviteter og turområder skal føre til at flere innbyggere i Grong deltar mer i fysisk aktivitet. Dette gjør vi sammen med frivillighet, næringsliv, grunneiere og offentlige virksomheter.

Innhold

Sammendrag:	2
1.0 Innledning.....	5
1.1 Bakgrunn.....	5
1.2 Formål.....	6
1.3 Organisering av arbeidet, prosess og involvering	7
2.0 Definisjoner	8
3.0 Føringer	10
3.1 Nasjonale føringer	11
3.2 Regionale føringer	11
3.3 Kommunale føringer.....	12
3.4. Føringer og strategier fra «Kommuneplanens samfunnsdel 2022-2030 (og FNs bærekraftsmål)	13
4.0 Evaluering av gjeldende plan.....	14
4.1 Måloppnåelse	14
4.2 Statusoversikt over planlagte tiltak ved forrige planperiode	14
5.0 Utviklingstrender	16
5.1 Idrett nasjonalt (og regionalt) har relevans for Grong	16
5.2 Fysisk aktivitet	18
5.3 Friluftsliv	21
5.4 Idrettsanlegg.....	22
5.5 Folkehelse	22
6.0 Status og utfordringer	23
6.1 Om Grong kommune	23
6.2 Status fysisk aktivitet i Grong kommune	23
6.2.1 Fysisk aktivitet og friluftsliv	24
6.2.2 Fysisk aktivitet og folkehelse	25
6.2.3 Fysisk aktivitet og idrett.....	27
6.2.4 Utfordringer og muligheter for i Grong kommune.....	29
6.3 Områder og anlegg	31
6.3.1 Friluftsanlegg	33
6.4 Samarbeid.....	33
6.4.1 Grong idrettsråd	33
6.4.2 Andre organisasjoner for fysisk aktivitet og friluftsliv	33
6.4.3 Næringsliv og grunneiere.....	33
6.4.4 Skoler og barnehager.....	34

6.4.5 Andre samarbeidspartnere.....	34
6.4.6 Sentrumsutviklingsprosjekt	34
6.4.7 Samarbeid om tilgang på utstyr?.....	35
6.4.8 Utfordringer og muligheter med samarbeid	35
6.5 Drift og vedlikehold	36
6.5.1 Kommunale anlegg for idrett og fysisk aktivitet.....	36
6.5.2 Lagseide anlegg for idrett og fysisk aktivitet	37
6.5.3 Bjørgan-området.....	37
6.6 Økonomi og tilrettelegging for fysisk aktivitet	39
6.6.1 Spillemidler	39
6.6.2 Kommunale tilskudd	41
7.0 Oppsummering/sluttord	42
8.0 Vedlegg:.....	44
VEDLEGG 8.1 PRIORITERT HANDLINGSPROGRAM	45
VEDLEGG 8.2 UPRIORITERT LISTE HANDLINGSPROGRAM	46
VEDLEGG 8.3 KARTUTSNITT FRILUFTSKARTLEGGINGEN	47

1.0 Innledning

I 1988 kom et krav om at alle kommuner må ha en vedtatt plan for anlegg og områder for idrett og friluftsliv for å kunne søke om spillemidler.

Denne planen bygger videre på kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet vedtatt 08.09.2016 og høsten 2020. Planen gir en helhetlig strategi for utbygging, tilrettelegging og vedlikehold av anlegg for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet.

Planen handler primært om idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet. Men den berører også kultur og folkehelse og nærmiljøutvikling.

Den inneholder et vedlagt handlingsprogram for anlegg og områder for idrett og friluftsliv som kan rehabiliteres eller bygges i kommende periode. Denne har et tidsperspektiv på 4 år, men kan tas opp til endring i kommunestyret én gang i løpet av planperioden.

Planen inneholder et vedlagt *uprioritert* handlingsprogram som er mulige tiltak i de neste periodene som har kommet opp gjennom arbeidet med denne planen. Kommunestyret skal hvert år (senest november) prioritere noen av tiltakene. Dette er da gryteklare tiltak som kan realiseres på kort sikt og være berettiget for å søke spillemidler for å finansiere tiltaket med frist 15. januar hvert år.

1.1 Bakgrunn

Kommunestyret i Grong har vedtatt ny kommunal planstrategi for Grong kommune 2024 – 2028. Den bekrefter at kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet blir rullert i 2024.

Kultur- og likestillingsdepartementet har følgende krav til planlegging for anlegg for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet som det skal søkes spillemidler for:

«Anlegg for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv som det skal søkes spillemidler til må være innarbeidet i en kommunal plan.»

«Bestemmelser om tilskudd til idrett og fysisk aktivitet»). Planen må være underlagt politisk styring i kommunen»

«Ved siden av å være et styringsredskap for politikerne benyttes planen i administrasjonens daglige oppfølging av feltet idrett og fysisk aktivitet, herunder friluftsliv»

På bakgrunn av dette tas eksisterende «Kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet i Grong kommune 2025-2028» opp til behandling.

(Veileder kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet 2014, revidert utgave).

1.2 Formål

Planen skal være et politisk styringsverktøy og et utgangspunkt for det administrative arbeidet innen området idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet, samt stedsutvikling.

Kommunedelplanen for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet i Grong kommune skal bidra til å:

- Gi en oversikt over status og utviklingstrender innen fysisk aktivitet i befolkningen.
- Avklare og prioritere mål og strategier innen arbeidet med idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet.
- avklare og prioritere hvilke anlegg for en skal satse på i de kommende år på bakgrunn av aktivitet, trender og satsinger innen idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet
- danne grunnlag for å kunne søke spillemidler til idrettsanlegg, nærmiljøanlegg og anlegg for friluftformål.

Denne planen definerer følgende hovedmålsetninger:

Hovedmål for Grong kommune 2025-2029:

- Kommunens satsinger på idrettsanlegg, aktivitetstilbud og turområder skal føre til at **flere innbyggere i Grong deltar mer i fysisk aktivitet** i samarbeid med frivillighet, næringsliv, grunneiere og offentlige virksomheter.

Delmål:

- 1. Øke dugnadsengasjementet og den frivillige deltakelsen i organiseringer** rundt aktiviteter som organiserer fysisk aktivitet.
- 2. Få flere i aktivitet med vekt på lavterskelaktiviteter** samtidig som vi legger til rette for **høy aktivitet og kvalitet på anlegg** for de som ønsker å **satse mer**.
- 3. Øke bevissthet og kunnskap** blant innbyggerne om viktigheten av fysisk aktivitet
- 4. Gi innbyggerne muligheter til å drive friluftsliv som helsefremmende, trivselsskapende og bærekraftig** aktivitet i **nærmiljøet** og i **naturen** ellers.
- 5. I denne planperioden skal vi særlig øke aktivitet gjennom kommunale institusjoner og tjenester.** Dette kan være skoler, barnehager, helse- og omsorgssenter, flyktningetjeneste, miljøtjeneste og alle individer og grupper som av en eller annen årsak er kommunale mottakere av støtte, mestring og kvalifisering i hverdagen gjennom bolig, livsmestring, miljø og/eller pleie o.l.
- 6. Grong kommune skal prioritere sentrumsutvikling (Medjå)** hvor det er satt ned en egen prosjektgruppe som knyttes nært til denne planen.
- 7. Øke innsats for den eldste målgruppen** begrunnet i en høyere andel over 62 år og over 80 år i vår kommune sammenlignet med nasjonal og regionale statistikker

1.3 Organisering av arbeidet, prosess og involvering

Saksbehandling og revidering av denne planen er ledet av Trond Martin Sæterhaug, avdelingsleder kultur som har friluftsliv, idrett og spillemiddelansvaret i Grong kommune.

Planarbeidet ble innledet og først erklært igangsatt på et «folkemøte» som ble kalt «Forum for friluftsliv i Grong» i januar 2024. Møtet hadde 35 deltakere fra både organiserte miljøer, til engasjerte enkeltinnbyggere og fagenheter fra kommunen.

Grong Idrettsråd, bestående av Grong Idrettslag og Harran Idrettslag som faste medlemmer, har fulgt planarbeidet fra innledende fase.

Kommunale avdelinger/enheter som berøres av folkehelsestrategier og helsefremming, aktivisering, inkludering og tiltak og pedagogiske institusjoner ble involvert tidlig gjennom en fysisk samling og mulighet for fortløpende innspill.

Det har vært mulig å komme med generelle og konkrete innspill til handlingsdelen av dette programmet gjennom hele året. Utlysningene har gått som e-post til lag og foreninger og nyhetssaker i innbyggerappen CIVIS, samt gjennom invitasjoner til innspillsmøtene.

Et avsluttende og åpent innspillmøte hadde denne planen som eneste sak 12. september 2024 på Kulturhuset Kuben. Det ble diskusjoner om planinnholdet så langt det hadde kommet. De oppmøtte gav konkrete innspill og alle tilbakemeldinger i møtet ble innarbeidet.

Etter det åpne temamøtet ble en referansegruppe fra møtedeltakerne valgt til gjennomlesning av saksbehandlers forslag før planen ble fremmet opp til kommunedirektør og videre politisk behandling 15. oktober (formannskap) og 24 oktober (kommunestyre).

Ansvarlige for eldreråd, råd for funksjonsnedsette, ungdomsråd og elevråd er invitert til å både delta på innspillmøter, skriftlige innspill, samt ta planen opp på sine møter med eller uten saksbehandler til stede. Eldrerådet har vært representert på de to åpne samlingene med en representant som har fulgt prosessen og var en av de som hadde planen til gjennomlesning. Ungdomsråd og råd for funksjonshemmede har ikke meldt innspill.

Det er særlig definerte forventninger fra staten om at barn- og unge skal høres i plansaker. Dette er best sikret ved at barn- og unge og deres representanter har deltatt på de åpne innspillsmøtene og at ungdomsråd og elevråd er invitert til å komme med innspill. Den viktigste og mest effektive involvering av barn og unge skjer likevel gjennom sterk involvering av lag og foreninger som representerer dem. Det oppfordres med dette planarbeidet om at lag- og foreninger fortsetter innsatsen for god medvirkning gjennom sine organisasjonsstrukturer.

2.0 Definisjoner

FOLKEHELSEARBEID er samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel, forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, eller som beskytter mot helsetrusler, samt arbeid for en jevnere fordeling av faktorer som direkte eller indirekte påvirker helsen.

FRILUFTSLIV er opphold og fysisk aktivitet i friluft med sikte på miljøforandring og naturopplevelser. (Meld. St. 18 (2015-2016)).

FRILUFTSOMRÅDER OG FRIOMRÅDER blir ofte brukt som fellesbetegnelser på grønne områder som er tilgjengelige for allmennhetens frie ferdsel.

Friluftsområder er større områder som i hovedsak er i statlig, kommunalt eller privat eie, og som omfattes av allemannsretten. Det er ikke krav om parkmessig opparbeidelse, men tilrettelegging for bruk. Områdene benyttes f.eks. til turer, jakt, fiske, fysisk aktivitet og trening. I kommuneplanens arealdel er friluftsområdene oftest vist som landbruks-, natur- og friluftsområder, samt reindrift (LNFR-områder). I reguleringsplansammenheng kan friluftsområder avsettes til spesialområder for friluftsliv, jfr. plan- og bygningsloven.

Friområder er avgrensede områder med spesiell tilrettelegging og opparbeidning for allmennhetens uhindrede rekreasjon og opphold. Områdene er vanligvis ervervet, opparbeidet og vedlikeholdt av kommunen. Dette kan være parkanlegg, turveier, lysløyper, lekeplasser, nærmiljøanlegg og badeplasser. Inngrepsfrie naturområder i nærmiljøet, for eksempel koller, sletter og bakker kan også defineres som friområder. I reguleringsplansammenheng er friområder en egen kategori, jfr. plan- og bygningsloven.

FRIVILLIGHET (...) blir bruk for de som arbeider uten lønn eller noen annen form for økonomisk vederlag. Frivillig arbeid er gjerne knyttet til frivillige organisasjoner med samfunnsnyttig formål (Wikipedia.no 25.04.24)

FYSISK AKTIVITET kan defineres som enhver kroppslig bevegelse initiert av skjelettmuskulatur som resulterer i en økning i energiforbruket utover hvilenivå (Caspersen og medarbeidere 1985).

Fysisk aktivitet benyttes som overordnet begrep, og inkluderer alle former for fysisk utfoldelse. Eksempler på aktivitet kan være gange, sykling, løping, dans, mosjon, idrett, friluftsliv, lek og hus- og hagearbeid. Det betyr også at du er litt aktiv bare gjennom å reise deg opp fra en stol og rusle en liten tur. (Helsedirektoratet.no 25.04.24)

IDRETT er fysisk aktivitet drevet for å bedre utøverens fysiske og psykiske helse gjennom mosjon og rekreasjon (mosjonsidrett) eller for å oppnå best mulige resultater i øvelser med fast struktur og regelverk (konkurransetidrett). (Store Norske Leksikon, snl.no/idrett 13.06.24)

Idrettsanlegg

I spillemiddelfordelingen opererer departementet med følgende klassifisering av idrettsanlegg:

- ordinære anlegg
- nærmiljøanlegg
- anlegg for friluftsliv
- nasjonale anlegg

Ordinære anlegg er de ordinære tilskudds berettigede anleggstypene som i hovedsak er nært knyttet til konkurranse- og treningsvirksomhet for den organiserte idretten. Tekniske krav til mål og utforming av anleggene tar utgangspunkt i konkurransereglene til det enkelte særforbund.

Nærmiljøanlegg er anlegg eller områder tilrettelagt for egenorganisert fysisk aktivitet, hovedsakelig i tilknytning til bo- og/eller oppholdsområder. Anleggene eller områdene skal være allment tilgjengelige for egenorganisert fysisk aktivitet, primært for barn og ungdom, men også for lokalbefolkningen ellers. Nærmiljøanlegg kan lokaliseres i tilknytning til et skoleanlegg eller idrettsanlegg. Ved samlokalisering med idrettsanlegg skal anlegget være for egenorganisert fysisk aktivitet. Nærmiljøanlegg skal ikke utformes for å dekke behovet for anlegg til organisert idrettslig aktivitet eller ordinær konkurranseidrett.

Anlegg for friluftsliv er tur- og skiløyper, overnattingshytter og annen tilrettelegging i som bade- og fiskeplasser.

Nasjonale anlegg er idrettsanlegg som tilfredsstillende tekniske og funksjonelle standardkrav for avvikling av relevante internasjonale mesterskap og konkurranser. Ordningen er begrenset. Det er Kulturdepartementet som gir et anlegg en slik status.

3.0 Føringer

Planen er i struktur en videreføring av gjeldende kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet.

Utarbeidelsen av planen følger plan- og bygningslovens bestemmelser for saksbehandling og involvering. Planen er sammen med Kommuneplanens samfunnsdel 2022-2030 og de økonomisk styrende dokumentene handlings- og økonomiplan med de årlige budsjettene, overordnet og retningsgivende for kommunal planlegging og forvaltning innenfor dette fagområdet.

5.2 Minstekrav

Kulturdepartementet har følgende minstekrav til planens innhold:

- Målsetting for kommunens satsing på idrett og fysisk aktivitet, herunder friluftsliv.
- Målsetting for anleggsutbygging og sikring av arealer for idrett og friluftsliv.
- Resultatvurdering av forrige plan, med statusoversikt.
- Vurdering av langsiktige og kortsiktige behov for både anlegg og aktivitet.
- Det skal gjøres rede for sammenhengen med andre planer i kommunen.
- Prioritert handlingsprogram for utbygging av idretts- og friluftsanlegg.
- Oversikt over forventede kostnader knyttet til drift og vedlikehold av planlagte anlegg.
- Uprioritert liste over langsiktige behov for anlegg.
- Lokaliseringen av eksisterende og planlagte anlegg, områder for friluftsliv og arealbehov for planlagte anlegg og friluftslivsområder bør framgå av relevante kart.

Minstekrav

3.1 Nasjonale føringer

Det sentrale er at folk har muligheten til å kunne utøve idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet. Dette gjelder både idrett i regi av idrettsorganisasjoner og egenorganisert fysisk aktivitet.

Mål og rammer for den nasjonale politikken innenfor områdene idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet er i stor grad nedfelt i følgende stortingsmeldinger og bestemmelser:

- **Et samfunn for alle-** regjeringens strategi for likestilling av mennesker med funksjonsnedsettelse 2020-2030
- **Årlige bestemmelser**, «Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet 20XX (Kulturdepartementet)
- **Idretten vil!** langtidsplan for norsk idrett 2024-2028
- **Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027**
- **Handlingsplan for fysisk aktivitet 2020-2029** «Sammen om aktive liv»

Rikspolitiske retningslinjer (RPR) for barn og unge og rikspolitiske retningslinjer for samordnet areal- og transportplanlegging er relevante i all planlegging. Disse retningslinjene kan i noen tilfeller virke mot hverandre, spesielt i tettbebygde strøk med stort press på arealene. RPR for samordnet areal og transportplanlegging fører som regel til fortetting, noe som kan gå ut over aktuelle områder for nærmiljøanlegg. Det påpekes at samkjøring av retningslinjene krever gjennomtenkning og tverrsektorielt samarbeid.

I tillegg er følgende lover lagt til grunn i planarbeidet:

- Friluftsløven
- Kulturloven
- Plan- og bygningsloven
- Lov om folkehelsearbeid
- Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven

3.2 Regionale føringer

- **Balansekunst, kulturstrategi for Trøndelag 2019-2022** har som ambisjon å gi retning for samfunnsutvikling i Trøndelag. Her er kultur i bred forstand en sentral faktor og omfatter både kunst og kultur, idrett, frivillighet, kulturarv og samfunnsutvikling i Trøndelag.
- **Idrettens anleggsplan i Trøndelag 2021-2024** er en plan utarbeidet av idrettskretstinget som gjelder fram til Idrettskretstinget 2026. Planen omhandler anlegg av regional betydning i sonen/regionen. Den er ment brukt internt i idrettens egne organisasjonsledd, men også som et politisk påvirkningsverktøy overfor kommuner og fylkeskommune.

- **Trønderidretten VIL, langtidsplan 2025-2028**, er strategidokument som bygger på følgende mål: Trønderidretten vil styrke idrettslagenes aktivitetstilbud og bidra til at flest mulig av innbyggerne i Trøndelag deltar mest mulig og lengst mulig i et variert og koordinert aktivitetstilbud i alle lokalmiljø i fylket.
- **Trøndelagsplanen 2019-2030** er Trøndelag fylke sin overordnede plan og skal vise hvilken retning Trøndelag skal utvikle seg, og hvor Trøndelag skal være i 2030.
- **Handlingsplan for barn og unges fritid i Trøndelag** er en ny plan som skal vedtas i Trøndelag Fylkeskommune i denne perioden og vil være relevant for denne planen.
- Ellers ligger «Helseundersøkelsene i Nord-Trøndelag» **HUNT/UNGHUNT** - til grunn for flere av vurderingene som er gjort i planen.

3.3 Kommunale føringer

- Kommuneplanens samfunnsdel Grong kommune, 2022 – 2030
- Kommuneplanens arealdel Grong kommune, 2015 – 2030
- Kommunedelplan Bjørgan – Heia, 2008
- Kommunedelplan Grong sentrum, 2015
- Diverse reguleringsplaner
- Kommunal planstrategi 2024 – 2028
- Hovedplan for formålsbygg 2025-2028
- Gjeldende kommunedelplan idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet, vedtatt 2020
- Plan for friluftslivets ferdselsårer
- Grunnlagsdokument for folkehelse, Grong kommune 2013, revidert årlig senest 2024
- Friluftsområder i Grong – kartlagte og verdsatte friluftsområder i Grong kommune 2015
- Årlig budsjett, økonomiplan og handlingsplan vedtatt av kommunestyret

3.4. Føringer og strategier fra «Kommuneplanens samfunnsdel 2022-2030 (og FNs bærekraftsmål)

- Friluftslivet og idrett skal styrke arbeidet for god folkehelse, gjennom systematisk tilrettelegging så den enkelte har mulighet til å ta vare på egen helse. (8.1.1)
- Videreutvikling av en helårlig reiselivsdestinasjon med basis i våre natur- og friluftslivskvaliteter, med spesielt fokus på mulighetene i Bjørgan-/Heia-området. (8.2.5)
- Grong kommune skal jobbe helhetlig og systematisk for å møte fremtidige helseutfordringer der forebygging og tidlig innsats er i fokus (8.3.1)
- Som friluftskommune skal vi videreutvikle og tilrettelegge friluftslivstilbud både til helseforebygging, reiselivsutvikling og for at folk skal bosette seg i Grong. (8.3.2)
- Videreutvikle våre kulturtilbud og idrettsanlegg, samt legge til rette for nye aktiviteter. Synliggjøre mangfoldet som finnes innen kultur- og fritidsaktiviteter i Grong. (8.3.7)
- Tilrettelegge møteplasser for ulike aldre og interesser. (8.3.9)
- Videreutvikle våre kulturtilbud og idrettsanlegg, samt legge til rette for nye aktiviteter. Synliggjøre mangfoldet som finnes innen kultur- og fritidsaktiviteter i Grong. (8.3.7)
- Legge til rette for at barn og unge kan drive med idrett og kultur gjennom et mangfold av aktiviteter. (8.4.1)
- Gjøre det ekstra attraktivt å bo i Grong med barn. (8.4.5)
- Jobbe systematisk for at de som kommer til kommunen trives og ønsker å bo i kommunen (8.4.6)
- Grong skal være en JA kommune for nytenkende arrangement som fremmer samvær, humor og inkludering. (8.5.1)
- Det skal arbeides med ordninger som muliggjør barn og unge sin deltakelse i aktiviteter uansett økonomi. (8.5.5)
- Arbeide for et aktivt og attraktivt sentrum (8.5.6)
- Grong kommune skal videreutvikle et tett samarbeid med lag og organisasjoner for å styrke et rikt kulturliv, gi bedre livskvalitet til innbyggerne samt løse nødvendige samfunnsoppgaver på nye måter. (8.5.7)

«Når du spør innbyggerne i Grong hva som er viktig for dem, varierer selvfølgelig svarene etter alder og interesser, men hele 89% sier at kultur- og kinotilbudet er viktig for dem, 86% sier at tilrettelagte ski- og turløyper er viktig mens 76 % sier at et variert idrettstilbud er viktig. Mulighetene for jakt og fiske kommer på en 4.plass med 74% med kollektivtilbudet like bak med 73%. Mange er også godt fornøyde med tilbudene nevnt ovenfor, med unntak av kollektivtilbudet. Hele 87% synes det er viktig at det er stille og fredelig her. (...) På spørsmålet om hva Grong skal profilere seg som, svarer 50% friluftskommune, 34% skolekommune og 31% regionsenter. Av FN sine bærekraftsmål er hele 71% opptatt av målet om god helse og livskvalitet.» (Kommuneplanens samfunnsdel 2022-2030, Grong kommune).

4.0 Evaluering av gjeldende plan

4.1 Måloppnåelse

Kommunedelplanens overordnede hovedmål har vært at:

Flere innbyggere i Grong kommune skal bli delaktige i idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet.

og

*Grong kommune skal legge til rette for at alle skal kunne utøve idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet.
(mål i plan 2016-2020)*

Målsettingene er vanskelige å måle. Vi vil finne områder hvor delaktigheten har gått ned, samtidig som vi ser områder hvor deltakelsen øker. Tilgjengelig statistikk viser ikke en utvikling med generelt mindre deltakelse i fysisk aktivitet med unntak av pandemiårene. Idrettslagene øker i sum i medlemstall og aktivitet. Grong kommune har oppnådd mye de siste to planperiodene, særlig gjennom lavterskeltilbud for fysisk aktivitet og etablering/utvikling av nye anlegg.

Vi har nå realisert mange av de største ønskene og planene og nødvendige oppgraderingene som har vært ønsket senere år. Det er en delvis oppnåelse på første punkt om delaktighet. Det er en definitiv måloppnåelse på punktet om tilrettelegging. Svært mye er gjennomført av tiltakene som ble foreslått i foregående handlingsprogram og det er mange store prosjekter som er gjennomført.

4.2 Statusoversikt over planlagte tiltak ved forrige planperiode

Handlingsprogrammet for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet har blitt rullert én gang siden vedtak av kommunedelplan i 2020.

Ved vedtak/revidering av planen i 2020 var det foreslått totalt 36 anlegg (hvorav 17 var ordinære anlegg) på prioritert liste. Av disse har 20 anlegg/prosjekt blitt realisert, 2 *) anlegg er påbegynt eller ikke avsluttet med tanke på utbetalinger av spillemidler. 3 anlegg er prioritert, men ikke gjennomført. Øvrige anlegg har ikke blitt prioritert i de årlige prioriteringssakene kommunestyret har behandlet, hovedsakelig fordi prosjektene ikke oppnådde status som gryteklare prosjekt. Status for perioden er som følger:

I løpet av de to siste planperiodene (2016-2024) er det mange tiltak, og flere store, som er realisert. Se neste side for oversikt.

Følgende anlegg/tiltak er realisert/realiseres i periodene 2016-2024**Type Periode**

Bjørgan skianlegg, Interkom. anlegg, skiskytterstadion	Grong IL og Snåsa SL	Int.	2016-2020
Bjørgan skianlegg, Interkom. anlegg, skistadion	Grong IL og Snåsa SL	Int.	2016-2020
Bjørgan skianlegg, Interkom. anlegg, snøproduksjonsanlegg	Grong IL og Snåsa SL	Int.	2016-2020
Bjørgan skianlegg, Interkom. anlegg, Hus for driftsmateriell	Grong IL og Snåsa SL	Int.	2016-2020
Bjørgan skianlegg, Interkom. anlegg, Rulleskiløype	Grong IL og Snåsa SL	Int.	2020-2024
<i>Bjørgan skianlegg, Interkom. anlegg Servicebygg (varmestue)</i>	<i>Grong IL og Snåsa SL</i>	<i>Int.</i>	<i>2020-2029 *)</i>
Kulturhuset Kuben/GBU, Liten idrettshall	Grong kommune	Ord.	2016-2020
Kulturhuset Kuben/GBU Opplæringsbasseng	Grong kommune	Ord.	2020-2024
Kulturhuset Kuben/GBU Aktivitetsområde balansepark	Grong kommune	Nær	2016-2020
Kulturhuset Kuben/GBU Aktivitetsområde utendørs	Grong kommune	Nær.	2016-2020
Kulturhuset Kuben/GBU Aktivitetsområde ballbinge	Grong kommune	Nær.	2016-2020
Grong sport og fritidspark, friidrettsanlegg	Grong kommune	Ord.	2016-2020
Grong sport og fritidspark, servicebygg/klubbhus/lager	Grong IL	Ord.	2016-2020
Grong Sport og fritidspark- Fridrettsanlegg	Grong kommune	Ord.	2020-2024
Grong Sport og fritidspark Renovering kunstgressbane	Grong kommune	Ord.	2020-2024
Solum skytebane, renovering standplass 100 meter	Harran Skytterlag	Ord.	2016-2020
Bergsmoskolen, innendørs skytebane	Grong Skytterlag	Ord.	2016-2020
<i>Harran Stadion, Lager/garasje til tråkkemaskin</i>	<i>Harran IL</i>	<i>Ord.</i>	<i>2020-2029 *)</i>
Grong sentrum Tursti	Grong kommune	Nær.	2020-2024
Tømmeråsmark O-kart	Grong IL	Fri.	2016-2020
Rundtjønnhytta, overnattingshytte i fjellet	Grong kommune	Fri.	2016-2020

Følgende anlegg er ikke realisert, men prioritert av kommunestyret**Type Periode**

Bjørgan skisenter Snøproduksjonsanlegg Geitfjelløypa	Grong IL	Ord.	2025-2029
Bjørgan skisenter Rehabilitering Lysanlegg	Grong IL/Bjørgan skisenter	Ord.	2025-2029
Grong sport og fritidspark Frisbeegolfbane	Grong kommune	Ord.	2025-2029

Disse tre tiltakene er ikke realisert fortrinnsvis fordi man ikke har kommet langt nok frem i forberedende arbeider og planlegging av ulike årsaker. For de to øverste handler det også om organisasjonsform som kan utløse spillemiddelfinansiering. Siste prosjekt realiseres for så vidt ved hyttefelt og alpiner på Bjørgan uten spillemiddelfinansiering samtidig som planen behandles. På det åpne innspillsmøtet ble det gitt tilbakemelding om at kommunen har plass til flere slike anlegg også mer sentrumsnært.

5.0 Utviklingstrender

Nasjonale utviklingstrekk innenfor områdene idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet danner grunnlag for å vurdere de utfordringene en står ovenfor i dag.

Å vise til trender nasjonalt, regionalt og internasjonalt, er svært relevant også for lokale planverk. Da kan man se mer i glasskula hvilken utvikling vi allerede kan se eller snart kan komme til å se også lokalt. Selve analysene i dette kapittelet er forfattet av Trond Martin Sæterhaug, avdelingsleder kultur i Grong kommune på bakgrunn av uttrekk av tall, statistikk og faglige konklusjoner fra nivåene som utarbeider tallgrunnlagene som benyttes og som er relevant å trekke frem i denne kommunale delplanen.

5.1 Idrett nasjonalt (og regionalt) har relevans for Grong

Alle tall og trender i følgende avsnitt refererer til tallmateriale og konklusjoner fra den sist publiserte nøkkeltallsrapporten fra Norges Idrettsforbund (NIF).

Nøkkeltallsrapporten fra 2022 viser at mens man før forrige planperiode kunne skilte med tidenes høyeste nasjonale medlemstall, har vi i fram mot 2023 markant medlemssvikt i idrettsorganisasjoner. Dette gjelder særlig årene 2020 og 2021. Vi kan anta at dette er relatert til pandemien. Ved utgangen av pandemien øker medlemstallet noe. I 2022 er det 1.831.893 medlemmer, noe som tilsvarer 2014-nivå i tall.

Antall innbyggere i Norge har økt med 4,7 prosent, men antall medlemskap i norsk idrett er redusert med totalt 4,9 prosent i perioden 2016–2022. Medlemsutviklingen har vært negativ sammenlignet med befolkningsutviklingen de siste seks årene for alle aldersgrupper og begge kjønn, med unntak av gruppen 0–5 år. Aldersgruppene 13–19 år og 26+ år har svakest utvikling med mest forfall både totalt og fordelt på kjønn. (Siste publiserte nøkkeltallsrapport fra NIF, 2022)

De regionene som har høyest medlemssvikt i perioden 2016-2022 er Innlandet (-16,7 %) og Nordland (11,4 %). De med lavest medlemssvikt er Oslo som øker mye selv om befolkningsøkning er korrigert. Vår region, Trøndelag, har 4,1 % færre medlemmer og er plassert omtrentlig på landstrend med 4,7 % færre medlemmer. Trøndelag har like fullt den høyeste medlemskapstettheten i landet (41 %) med Oslo på en andreplass (39 %). Regionen med lavest medlemskapstetthet er Nordland (27 %).

Totalt er det 59 prosent menn og 41 prosent kvinner blant medlemmene og dette er stabil fordeling på 2000-tallet. Unntaket er påfallende. Det er lik deltakelse mellom kjønn blant de minste 0-5 år. Faktisk med noe høyere andel jenter. Den høyere andelen menn i statistikken må da tilskrives at flere jenter faller av etter barnerekuttering til idrett.

Det store flertallet av norske barn er med i norsk idrett på et eller annet tidspunkt. Mange deltar i flere idretter. Barn fra 6 til 12 år er den aldersgruppen som har flest aktive i norsk idrett. Når man kommer til aldersgruppen 13-19 har nærmere 36 % falt fra. Mer naturlig, men samtidig et viktig utfordringsbilde, er frafallet blant unge voksne, 20-25 år. Her har omtrent 70 % har falt fra i forhold til organisasjonsgraden 6-12 år.

Det er interessant å se på trender i forhold til hvilke idretter som faller mest på statistikker over andel aktive medlemmer og hvilke som øker. Dette sier mye om bevegelser i samfunnet i forhold til interesser, trender og satsinger og hva som faktisk utøves mer og mindre av idretter nå i forhold til for 8 år siden. Norges Fotballforbund står ikke overraskende i en særklasse som største organisering,

nesten tre ganger større enn Norges Håndballforbund som er nummer to. De siste 6 år har fallet i andel aktive medlemmer også vært kun -1,4 % for fotballen mot -4,7 % for alle idretter. Fotballen står altså støtt.

Svikten i aktivitet er definitivt høyest hos Norges Bedriftsidrettsforbund med -35,9 %. Dette forteller noe om oppslutning og/eller satsing på fysisk aktivitet rundt arbeidsplassorganiseringer. Dette er også et område som utfordres av private aktører. Norges Cykleforbund og Norges Skiforbund følger med mer enn 25 % negativmedlemsutvikling. Det største fallet innenfor idrettsgrenene ser vi altså innen sykkel og ski! Videre ser vi markant nedgang hos Norges Kampsportforbund (-15 %) og Norges Orienteringsforbund (-12 %).

Hvem som representerer veksten i antall aktive medlemmer er kanskje det mest interessante for denne kommuneplanen. Hvor viser trendene vekst? Hvilke er ikke representert eller satset på i vår kommune? Er det noen av disse trendene vi bør ta mer høyde for når det gjelder tilrettelegging? Vi legger her til en utvidet liste for å se alle idrettsgrenene som har lyktes å øke andelen aktive medlemmer med mer enn 10 % til tross for den negative trenden alle idretter sett under ett siden 2016 og sammenstiller med utvikling på samme område i Grong.

IDRETT I NASJONAL VEKST	ORGANISERING I GRONG	ANLEGG
• Basket (92 %)	Nei	Delvis
• Snowboard, Skating, Surfing (89 %)	Nei	Utendørs skateanlegg, alpinanlegg
• Amerikansk fotball, cheerleading, disksport og lacrosse (64,3 %) Ja	Freesbeegolf	Pågår for freesbeegolf. Bjørgan hyttefelt.
• Klatring (54,8 %)	Klatreklubb	Klatrehall (stengt pga. mangl. oppgr)
• Padling (49,3 %)	Kun regionalt	Naturlige (mange)
• Tennis (48,4 %)	Nei	Nei
• Skøyter (33,6 %)	Nei	Nei
• Golf (27,8 %)	Kun Regionalt	Nabokommune
• Ishockey (27,3 %)	Nei	Nei (provisorisk islegging vgs.)
• Ridning (22 %)	Privat	Ja, næringsbasert
• Svømming (13,6 %)	Nei	Ja, opplæringsbasseng
• Volleyball (11,9 %)	Ja	Ja, haller
• Motorsport (10,5 %)	Ja (Gocart)	Ja, næringsbasert

Kommentar og problemstilling til utviklingstrender nasjonalt med lokal relevans til Grong

Når man ser hvilke idretter som øker i oppslutning i senere år, ser vi at mange av disse er påfallende like idretter som har høyere status og oppslutning i andre verdensdeler enn (nord) Europa, som Amerika og Asia. Paradokset er at *folkesporten* ski er av de som går mest ned, mens f.eks. basket, brettssport, tennis og golf øker mye. Kanskje kan vi si at store internasjonale idretter får større feste i Norge enn før. Én utfordring når nye idretter *trender*, er at anleggsutviklingen i distriktene ikke greier å følge etter med etterspurte tilbud, samtidig som disse kan være et fortrinn å satse på for å øke bolyst i sin kommune. Samtidig kan man ikke legge til rette for alle trender. Noen kan også være kortvarig økende i popularitet og oppslutning. Man skal også balansere særvidretter som står sterkt i ulike lokalsamfunn og nasjonalt opp imot det som oppstår som ny etterspørsel.

Når man ser hvilke idretter som *trender* i punktlisten over, ser vi at mange av disse ikke er representert i Grong kommune, og mange av de som er representert har relativt lav deltakelse. Unntaket er volleyball som står sterkt i kommunen og de næringsbaserte initiativene som gir muligheter for rideopplæring og Go-cart. I tillegg er noen av grenene tilgjengelig med regionale

organiseringer og anlegg i nærliggende kommuner (Golf og padling f.eks.). For flere grener mangler vi forutsetningene (anlegg), mens for noen har vi forutsetningene (naturlige og anlegg) men ikke organiseringene. I en plan for idrett- og friluftsliv bør denne punktlista tematiseres. Er det noe blant disse grenene som vi bør legge mer til rette for å øke organisering og muligheter for utøvelse? Skal vi dreie satsinger over på å møte de grenene som øker i styrke, eller skal vi gi større næring til de, for oss tradisjonelle, som eksisterer, men opplever nedgang? Greier vi begge deler?

5.2 Fysisk aktivitet

Fysisk aktivitet har stor betydning for fysisk og mental helse, uansett om man er fysisk aktiv gjennom idrett, friluftsliv eller annen aktivitet. Flere trener aktivt og oftere, og stadig færre trener aldri. Et raskt overblikk over flere publiserte artikler og statistikker, ser det ut til at mange områder har hatt en noe negativ trend under pandemien, men at vi alt under ett har kurver som igjen peker oppover.

Nasjonale resultater fra Ungdata 2024 viser særlig at de unge trener mer enn før og har det høyeste tallet som er målt på ti år. Midtveis i forrige planperiode viste resultatene en negativ trend, men dette har nå snudd på nasjonalt plan. Det pekes resultatet fra 2024 at det særlig er på ungdomsskoletrinnet at vi nå har mest økning.

En av de mer tydelige skillelinjene i den unge befolkningens deltakelse i fysisk aktivitet finner vi i det sosioøkonomiske. 82-85 prosent med høy og middels sosioøkonomisk status deltar i organisert idrett, mens barn fra familier med lav sosioøkonomisk status har 72 prosent deltakelse. Tross dette kan man konkludere med at «*idrett står sterkt i alle de sosiale lagene i befolkningen*» (Frøydis Enstad, forsker Ungdatasenteret ved Velferdsforskningsinstituttet NOVA, OsloMet).

Vi ser at det er relativt lik fordeling mellom kjønn, men at det er blant guttene treningsmengden øker mest. «*Guttene er også lenger med i den organiserte idretten lenger enn jentene.*» (Anders Bakken, forsker og leder Ungdatasenteret ved Velferdsforskningsinstituttet NOVA, OsloMet).

Når vi skal se på utvikling innen den voksne delen av befolkningen ser saksbehandler på levekårsundersøkelse for idrett og friluftsliv publisert gjennom SSB. Siste tilgjengelige rapport er fra 2021. Den viser at 87 % har trent i løpet av året og det er fordeles i all hovedsak på fire øvelser som er styrketrening, jogge- eller løpetur, sykling og langrenn som mosjon eller trening. Dette er aktiviteter som store deler av den voksne befolkningen foretar seg uorganisert og er basert på de miljøene, infrastrukturene og områdene man har rundt der de bor.

Kun 8,9 % i undersøkelsen har trent eller mosjonert med et idrettslag.

Fotball, svømming og øvrige ballidretter er utøvd av en av ti hver i den voksne befolkningen i grunnlagsåret.

Merk at golf står langt høyere enn disipliner som turn, yoga, pilates, dans, kampsport, ridning, skyting og friidrett som vi ser dem hver for seg.

57,6 % oppgir å trene flere ganger i uka.

Hele 97 % oppgir å ha deltatt i friluftaktiviteter hvor de fleste gjør dette i parker eller naturomgivelser i nærheten av bolig. Motivasjonen for å trene er å få bedre helse og for å få frisk luft og naturopplevelser, mens undersøkelsen kartlegger ingen klare tall på hindre. Kun 6,8 % oppgir at økonomi er en hindring.

Deltatt på ulike treningsaktiviteter siste 12 måneder. Personer 16 år og over		
Kilde SSB: https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/idrett-og-friluftsliv/statistikk/idrett-og-friluftsliv-levekarsundersokelsen	2021	
	Andel personer (prosent)	
Har trent	86,9	
Drevet med styrketrening	48,4	
Vært på jogge- eller løpetur	40,5	
Syklet for å trene eller mosjonere	37,7	
Gått langrenn for å trene eller mosjonere	30,1	
Spilt fotball	11,0	
Svømt for å trene eller mosjonere	10,7	
Andre idretter med ball/puck o.l. (sammenfattet)	10,5	
(...) gymnastikk eller turn, yoga, pilates, dans e.l.	5,7	
Spilt golf	4,5	
Drevet med kampsport, boksing e.l.	0,9	
Drevet med ridning	0,5	
Drevet med skyting	0,4	
Drevet med friidrett	0,3	

Rapportene fra statistikker viser stort sett en positiv utvikling i hvor mange som er helt eller delvis deltar i en idrettsaktivitet gjennom året, da med det selvfølgelig unntakene at antall medlemmer i idrettslag i senere år har gått ned nasjonalt og at det fremdeles er en del som deltar i det hele tatt, eller i for liten grad. Selvorganisert aktivitet kan da være den deltakelsen i idrettsrelatert aktivitet som står for økningen, og dette er i så fall en konklusjon som må være svært sentral for den kommunale planleggingen. Et helt annet spørsmål er hvor mye fysisk aktivitet hver enkelt har gjennom døgnet, uken og året. Der er svarprosentene mer nedslående i forhold til anbefalt nivå for fysisk aktivitet som vi skal se i neste delkapittel.

Forrige plan skisserte *noen* mulige forklaringer som at *hverdagsaktiviteten har gått ned*. (...)barn og voksne i stadig mindre grad trenger å være i aktivitet for å gjennomføre daglige gjøremål. *Arbeidslivet har blitt mindre fysisk krevende, og det å forflytte seg fra sted til sted likeså. Utviklingen innen informasjonsteknologi har gjort at folk i større grad bruker tid på skjermaktiviteter og i mindre*

grad på fysisk aktivitet. Her er vel utviklingen den samme inn i denne planperioden. Men man må samtidig ta med at samfunnsutviklingen, og våre tiltak og tilrettelegginger, for ulike befolkningsgrupper kompenserer dette også. Vi ser flere pensjonister enn på lenge sykle opp motbakker (med el-sykkelen inntog). Vi ser flere gå på tur sentrumsnært på Medjå (kommunesentrum) med den nye turstien. Grongturene (klippekortkonsept med 20-talls turer) har blitt en lokal folkesport som rett og slett «tar av». Det er ofte folk og familier i sonene med tilrettelagte apparaturer. De unge øker også i statistikken til tross for økt skjermbruk. Vi kunne lagd en lang liste med positive trekk, bare basert på hva vi ser, samtidig som vi peker på det negative. Konklusjonene vil vi lese bedre når SSB presenterer en ny levekårsundersøkelse i november etter saksbehandling av denne planen.

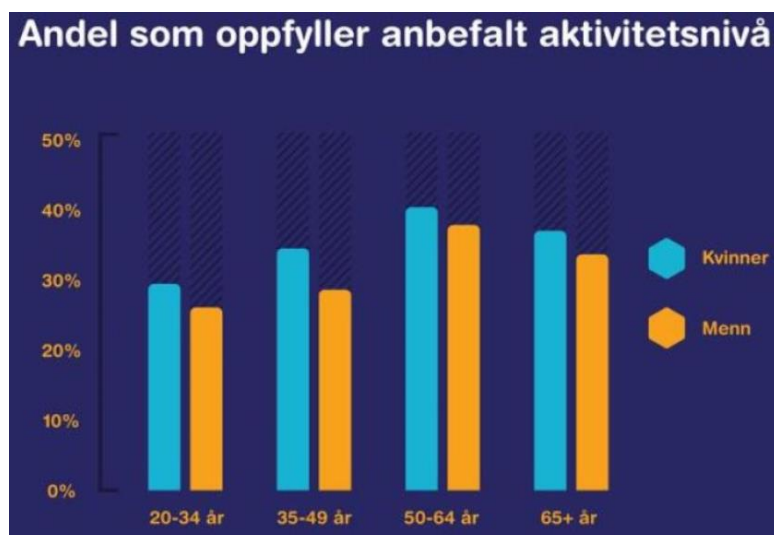
5.2.1 Anbefalinger for fysisk aktivitet

Barn og ungdom anbefales å være i fysisk aktivitet i minst 60 minutter hver dag, og aktiviteten bør ha både moderat og høy intensitet. Barn og unge anbefales å redusere tid i ro (stillesitting).

Voksne og friske eldre anbefales å være fysisk aktive i minst 30 minutter hver dag, med moderat til høy intensitet. Moderat intensitet tilsvarer rask gange. For alle aldersgrupper kan aktiviteten deles inn i kortere perioder i løpet av dagen. Kun en av fem voksne og eldre i Norge tilfredsstill disse kravene.

Objektivt registrert fysisk aktivitet viser samlet sett at én av tre oppfyller Helsedirektoratets minimumsanbefalinger for fysisk aktivitet om minst 150 minutter moderat fysisk aktivitet per uke eller 75 minutter med høy intensitet. Dette er en liten økning av andelen som oppfyller anbefalingene siden 2008–2009.

Fysisk aktivitet registrert med aktivitetsmålere viser at kvinner har et høyere aktivitetsnivå enn menn. I aldersgruppen 20–64 år ser man at 34 prosent av kvinnene og 29 prosent av mennene oppfyller Helsedirektoratets minimumsanbefaling for fysisk aktivitet. Aktivitetsnivået holder seg stabilt i aldersgruppen 20–69 år, men synker etter dette. NB! Tabellen som er benyttet er fra forrige planperiode og kan ha endret seg noe i nåtid.

Figur 3: Objektivt registrert fysisk aktivitet og andelen (%) som oppfyller minimumsanbefalingene etter kjønn og alder. Kilde Helsedirektoratet

Kartleggingen viser også sosiale forskjeller. Det kommer tydeligst til uttrykk når man sammenligner menn med kun grunnskoleutdanning med menn med høyere utdanning. Av menn i den høyeste utdanningsgruppen oppfyller nær dobbelt så mange anbefalingene.

5.3 Friluftsliv

Hovedtrekkene i det norske friluftslivet har vært relativt stabilt de siste 20 årene. Nordmenn driver stort sett med mye forskjellig friluftsliv, med alt fra spaser- og sykkelturner til padling og fiske.

Statistikk i dette underkapitlet er hentet fra Statistisk Sentralbyrå og er publisert 5. desember 2023. (<https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/kultur/kulturstatistikk/idrett-og-friluftsliv>)

Det meste av friluftslivsaktiviteter foregår uorganisert basert på interesser. Samtidig har vi et mangfold av organisasjoner også her, hvor noen er svært store. Det totale medlemstallet øker noe hvert år i perioden 2018-2024 men er nokså stabilt. Den største organisasjonen for friluftslivsinteresser er Den Norske Turistforening (DNT) som i 2023 har 320.432 medlemmer. På andre og tredjeplass finner vi Norges Røde kors (150.700) og Norges Jeger- og fiskeforbund (123.128). Disse tre organisasjonene organiserer om lag 7 av 10 medlemmer i alle friluftslivsorganisasjoner som utgjør 990.423 medlemmer. Mens DNT er mer regionalt basert med 90 lokallag har NJFF hele 530 lokallag.

I 2021 var «gåtur i parker eller naturomgivelser i nærheten av bolig» den mest populære aktiviteten med 93 % som svarte å ha gjort dette i løpet av de siste 12 månedene. Dette tallet har økt fra 85 % i 2014. Andre aktiviteter som øker i perioden 2014-2021 er skøyter utendørs (9-14 %) og bær- eller sopptur (37-42 %).

De aktivitetene som har nedgang fra 2014-2021 er sykkelturn, (42-27 %), fiske (45-41 %), lengre skitur (29-19 %), alpint (24-18 %) og badet utendørs (71-62 %). For øvrige aktiviteter er det relativt uforandret.

Trøndelag følger stort sett de nasjonale tallene, men her fisker vi og jakter vi noe mer, drar oftere på bær- eller sopptur og overnatter noe oftere i naturen.

En viktig observasjon som kanskje avliver noen myter, er at aldersgruppen 16-24 år ikke trekker snittet ned i friluftslivsaktiviteter. Det er her like mange som går turer som resten av befolkningen og langt flere enn gjennomsnittet i befolkningen går lengre fotturer i skogen eller på fjellet. De deltar også mer enn de andre i «sensasjonsaktiviteter» i naturen som alpint, fiske, fritidsbåt, skøyte». Men de plukker langt mindre sopp og bær. For de øvrige alderssegmentene er det små utslag i forhold til gjennomsnittene. Men vi ser at aldersgruppen 67 år og eldre er de som utøver friluftslivsaktiviteter minst i alle kategorier med unntak av plukking av bær og sopp. Dette betyr noe for hvordan vi tilrettelegger lokalt. Mens det er lett å tenke at vi skal rekruttere de yngste i større grad til friluftslivsdeltakelse, er det kanskje vel så viktig å arbeide mot at de eldste gruppene slutter å være aktive i naturen. Dette er også for Grong sin del den gruppen i befolkningen som øker mest i antall. På en annen side er et godt tilrettelagt friluftsliv med mange muligheter avgjørende for at unge voksne skal finne en verdi av å bo i kommunen. Deres relativt høye deltakelse i friluftslivsaktiviteter tyder på at dette må være en viktig og riktig strategi for kommunen.

Turstier, turveier og lysløyper er anlegg som treffer en bred gruppe av befolkningen. Å finne muligheter for gange og sykling, områder for friluftsliv i nærmiljøet og uteanlegg ved skoler og barnehager er tiltak som kan gjøre det lettere for flere å delta i flere friluftslivsaktiviteter. Dette gjenspeiler seg i planens handlingsprogram samt satsningen på plan for friluftslivets ferdselsårer.

I Grong er det usedvanlig mange muligheter og det er få mil mellom saltvann og fjelltopper i innland. Det er også gjort mye bra i kommunen, hvor vi særlig nevner senere tids større organisering av «Grongturer» som denne planen våger å konkludere med at må være det viktigste og mest effektive folkehelseiltaket vi har utviklet lokalt på tiår.

5.4 Idrettsanlegg

Målet til statens anleggspolitikk, gjennom spillemiddelordningen, er å bidra til at anleggsmassen samlet gir grunnlag for variert aktivitet over hele landet. Det skal bygges anlegg for idrettens behov for konkurranseanlegg, samtidig som det er viktig å legge til rette for lavterskeltilbud og egenorganisert aktivitet.

Anleggstyper som harmonerer med aktivitetsprofilen til barn og ungdom prioriteres spesielt. En sentral utfordring de kommende årene er å styrke og utvikle ungdomsidretten. Det er viktig å ha en plan for anleggsutbyggingen som reflekterer ungdommens ønsker og behov.

Det er behov for at spillemiddelsøknadene framover både speiler mangfoldet i befolkningen, og at det bygges flere anlegg for egenorganisert aktivitet. Spesielt for barn og ungdom, men også for eldre, som er den gruppen har økt mest.

5.5 Folkehelse

Folkehelse har gjennom folkehelseloven fått en sentral posisjon som et sektorovergrep tema som skal tas hensyn til i kommunal planlegging. Folkehelseloven ble gjeldende i 2012. Formålet med loven er å fremme befolkningens helse, trivsel og gode sosiale og miljømessige forhold. I tillegg skal loven bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, herunder også å bekjempe sosiale helseforskjeller.

Folkehelse angår i stor grad alt kommunalt arbeid, og er dermed viktig i den overordnede planprosessen. I praksis dreier folkehelsearbeidet seg mye om forebygging, aktivitet og tilrettelegging, hvilket er sterkt knyttet opp mot idrett og fysisk aktivitet og bør derfor behandles ved rullering av denne planen. *Handlingsplan for fysisk aktivitet 2020-2029 ``Sammen om aktive liv``* er sentral i folkehelsearbeidet.

Regelmessig fysisk aktivitet gir dokumenterte positive helseeffekter fysisk, psykisk og sosialt, og reduserer sykkelighet og dødelighet generelt. Samtidig er for lite fysisk aktivitet og stillesitting en risikofaktor for utvikling av en rekke helseplager og sykdommer. Grunnlaget for aktivitetsvaner og helse legges i barne- og ungdomsårene, og tas ofte med i videre livsløp.

6.0 Status og utfordringer

6.1 Om Grong kommune

Grong kommune ligger sentralt i Indre Namdal, nord i Trøndelag, og har et totalareal på 1136 km². Kommunen har 2. kvartal 2024 2313 innbyggere. Kommunen har de senere årene opplevd en nedgang i innbyggertallet. Sammenliknet andre kommuner i landet er få personer pr. kvadratkilometer. Samtidig har Grong en langt høyere befolkningstetthet enn de andre kommunene i Indre Namdal

Grong kommunes visjon er: *Kraft i elver og folk*. Samfunnsplanen slår ettertrykkelig fast at kommunen skal profileres som en friluftslivkommune.

Grong kommune har en høy andel eldre innbyggere. Siden år 2000 har andelen eldre innbyggere økt. I år 2000 var 51 % av befolkningen 40 år eller yngre, mens denne gruppen i år 2011 utgjorde 46 %. I 2020 utgjorde denne gruppen ca. 44%.

Grong kommune har 2 skolekretser Harran og Medjå, hvor Medjå som den største i antall elever. Det er fire barnehager. To er sentrumsnære og to er i grensesetraene Bergsmo og Harran. Det pågår en utredning om antall barnehager skal reduseres. Det fødes færre barn i kommunen enn i forrige planperiode og utsiktene for antall fødsler er fallende.

Flyktninger utgjør en betydelig variabel for kommunens innbyggertall og er sammen med nedgang i antall fødsler hovedårsaken til befolkningsnedgangen. For noen år siden ble flyktningmottaket nedlagt og tildeling av flyktninger, herunder enslige mindreårige flyktninger redusert etter en lengre periode hvor kommunen huset en svært høy andel flyktninger.

6.2 Status fysisk aktivitet i Grong kommune

Grong kommune har mange anlegg som tilrettelegger for fysisk aktivitet sett i forhold til kommunestørrelsen. Som både region- og skolesenter har vi for de tradisjonelle idrettene en anleggsdekning som er bedre enn mange sammenlignbare kommuner. På dagtid, i skoleukene, er om lag 500 ungdommer med ulik bakgrunn og nasjonalitet i alderen 12 – 25 år i kommunen. Mange av disse bor på hybel/internat fra nærkommuner på ordinære linjer og fra hele landet på landslinjer for sportsfiske. Det er flere av hybelboerne som tilbringer helgene i Grong. Flere av ungdommene som ikke har bostedsadresse i Grong er med på fritidsaktiviteter på ettermiddag og kveld, f.eks. fotball, volleyball, badminton, ski og styrketrening.

Å få en fullstendig oversikt over den fysiske aktiviteten som utøves i kommunen er imidlertid vanskelig. For å få et bilde bruker man data fra HUNT/UNGHUNT som gjelder fysisk aktivitet, idrettsregistreringa som gjøres årlig gjennom NIF og våre egne lokale observasjoner. Tallene er ikke uttømmende, og en person kan være registrert i flere kategorier med fysisk aktivitet.

Gjennom idrettsregistreringa kan man for eksempel se at antall aktive mellom 6-19 år var stabilt i perioden 2015-2019 på 608-663 registrerte. Men i 2022 hadde dette tallet økt til 1066! Når det gjelder antall medlemmer gjennom Grong ILs ulike organiseringer er dette tallet 927 for året 2022. Det er altså en vesentlig økning både i antall aktive og antall organiserte, i Grong, inn mot denne planperioden i motsetning til den nasjonale og regionale nedgangen.

Vi skiller mellom egenorganisert aktivitet og organisert idrett/aktivitet. Den uorganiserte aktiviteten er trolig den høyeste, men også den vanskeligste å måle. Men igjen vil vi trekke frem oppslutningen om turstier og turdestinasjoner og turorganiseringer som «Grongturer» som har en observert høyere bruk nå enn forrige tiår.

6.2.1 Fysisk aktivitet og friluftsliv

Friluftaktiviteter er et lavterskeltilbud og naturen er noe alle kan bruke. Enkle turer til fots krever ikke mye utstyr og økonomi. Ved siden av at friluftslivet er en god arena for å være fysisk aktiv, gir friluftslivet også mye mer. Man får gratis opplevelser og muligheten til å nyte roen fra naturen. Jevnlig og varig aktivitet er vesentlig for å oppnå en helseeffekt, og dette oppnås enklest i områder som er lett tilgjengelig i nærmiljøet. I tilrettelagte områder som eksempelvis åttekantene på Tømmerås og gapahuken ved Fiskløysa i Nessådalen er friluftslivet tilgjengelig også for de som har nedsatt funksjonsevne. Det er viktig at man tilrettelegger for alle for å kunne nå målsetningene som er satt for kommende planperiode.

Grong har mye flott natur, og muligheten for å drive friluftsliv er særdeles gode. I tillegg til det naturen gir av seg selv, finnes tilrettelagte løyper, skiløyper, sykkeløyper, scooterløyper, trimløyper, kulturstier og mye mer. For å sikre dette tilbudet er man avhengig av god innsats og samarbeid med lokale lag og foreninger blant annet for oppkjøring, og/eller merking og rydding/vedlikehold av løyper. Grong kommune tar en aktiv del i dette arbeidet blant annet gjennom samarbeidet om «Grongtur» (20-talls turer som byttes hvert annet år) som nå driftes av idrettslaget.

Kommunen samhandler med frivilligsentralen om et lavterskel tilbud på dagtid hver tirsdag i perioden september til juni «frisk i friluft».

Ellers tilbys det en rekke friluftaktiviteter gjennom f.eks. Grong JFF, Namdal turlag, Barnas turlag, Røde Kors og nå også en ny speiderforening.

Grong kommune gjennomførte i 2015 en kartlegging og verdsetting av friluftsområdene i Grong. Man skilte i arbeidet mellom områdenes kvaliteter sommer- og vinterstid. Utdrag fra kartleggingen er vist i vedlagte kartutsnitt.

For å sikre helsen til en stadig eldre befolkning, er lavterskel friluftsliv et av de viktigste satsingsområdene i årene som kommer. Ifølge folkehelseprofilen til Grong kommune har man også et generelt økende antall overvektige i kommunen i forhold til resten av landet. Lavterskeltilbud i friluft i nærområdene er en av de viktigste faktorene for å forebygge fedme blant befolkningen.

Grong kommune har kommet langt på dette området, men det er viktig at tilrettelegging av aktiviteter opprettholdes. Dette gjelder spesielt i områder der folk bor, slik at man har nærhet til områdene og terskelen til å benytte friluftsområdene blir så lav som mulig. Eldrerådet har tidligere uttalt viktigheten av stier i nærområdet av der folk bor, med dekker som er egnet for eldre/de med nedsatt funksjonsevne.

Et innspill som er gjentakende er vedlikehold og rydding av stier og veier. Det er en utfordring i mange områder at stiene vokser igjen og at de dermed blir mindre tilgjengelige. Det er ikke gitt at kommunens driftspersonell kan prioritere slike oppgaver blant sine driftsoppgaver. Man er derfor avhengig av et samarbeid med private lag/foreninger samt ildsjeler for å ivareta disse oppgavene.

Grong kommune har utarbeidet en plan for friluftslivets ferdselsårer som tar for seg den kommende satsningen på nærturer samt tilrettelegging og vedlikehold av stier og løyper. Nevnte plan må leses sammen med denne planen når kommunen arbeider med strategier for friluftsliv.

6.2.2 Fysisk aktivitet og folkehelse

I januar hvert år gir Folkehelseinstituttet ut en folkehelseprofil for alle kommuner i landet. Folkehelseprofilen er et bidrag til kommunens arbeid med å skaffe seg oversikt over helsetilstanden i befolkningen og faktorer som påvirker den. I følge folkehelseprofilen fra 2024 ligger Grong kommune stort sett innenfor gjennomsnitt for fylke og land på indikatorene og møter dermed de samme utfordringene og mulighetene som øvrige kommuner.

Der vi skiller oss mest ut er at Grong har:

- vesentlig høyere andel unge eldre (65-79 år) og høy andel innbyggere som har passert 80 år.
- langt lavere andel i videregående alder som oppgir å trene sjeldnere enn ukentlig (18 %)
- langt lavere gjeld enn fylke og land, men på den andre siden lavere inntekt.
- noe færre tilfeller av psykiske lidelser og tykk/endetarmskreft.

(Kilde: <https://www.fhi.no/he/folkehelse/folkehelseprofil/>)

Grong kommune har revidert *Grunnlagsdokument for folkehelse* - oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer i april 2024. Vi gjengir her sammendraget:

Positive påvirkningsfaktorer for kommunen er gode muligheter til å drive med friluftaktiviteter og god tilgang og godt benyttede idretts- og aktivitetsanlegg. I tillegg til de individuelle mulighetene er det et rikt tilbud av organiserte aktiviteter som spenner bredt både for aldersdefinerte til behovsdefinerte brukere. Nyere statistikk for kulturdeltakelse (og lignende aktivitet) viser signifikant høy deltakelse i en kommunekåring for områdene organisasjonsdeltakelse i frivillige organisasjoner, benyttelse av kulturinstitusjoner som Kulturhuset Kuben, kulturarrangementer, folkebibliotek, kino og kulturskole (Telemarksforskning, kulturindeks 2022).

Helseutfordringer for kommunen avviker ikke vesentlig fra landet for øvrig. Livsstilsykdommer er fortsatt en stor utfordring. Statistikken viser at flere får hjerte og karsykdommer samt at det er økende grad av overvekt/fedme også i Grong. Dette på tross av at statistikken viser at kommunen kommer godt ut når det gjelder mulighetene for aktivitet.

Barn og ungdom er ei viktig gruppe å fokusere på da grunnlaget for gode, eventuelt dårlige vaner legges i disse årene. Grong kommune vil i 2024 ferdigstille «Forebyggende plan for barn, unge og familier». Planen vil være et viktig verktøy for folkehelsearbeidet framover.

I årene som kommer vil vi også få flere eldre, noe som krever tilpassinger og fokus på forebygging i denne gruppen, særlig med tanke på psykisk helse, rus, kosthold og fysisk aktivitet. Huntundersøkelsene viser at den selvopplevde helsetilstanden blant ungdommen, fysisk og kroppslig, oppgis å være langt bedre for jenter i vår region, (Indre Namdal) enn alle andre regioner i Trøndelag. Mens for guttene er det litt bedre, men ikke signifikant. Det samme ser vi når det gjelder psykisk helse med noe bedre utslag i vår region enn øvrige i fylket. De som oppgir å ha symptomer på psykiske utfordringer som angst og depresjon er uansett som resten av fylket dramatisk økende, særlig for jenter.

Oppvekstreformen og kommunens satsing på BTI (bedre tverrfaglig innsats) vil være sentral for det forebyggende arbeidet fremover. Trenden i samfunnet viser at psykiske lidelser og rus er en økende utfordring. Grong kommune har gjennom mange år hatt en satsing på lavterskeltilbud til befolkningen innenfor område psyk/rus. Det vil være viktig at dette er fokusområdet også i årene som kommer.

(grong.kommune.no | Grunnlagsdokument folkehelse fremlagt i formannskap april 2024).

Ut fra et rent folkehelseperspektiv er det **positivt** at Grong kommune har bedre tall når det gjelder:

- lavere antall personer som plages med psykiske lidelser målt mot fylke og land
- høyere forventet levealder kvinner og menn
- personer som er fornøyd med egen helse
- antall og andel som er med i fritidsorganisasjoner
- langt mindre gjeldsbelastning enn fylke og land
- lav andel lite fysisk aktive over 17 år i forhold til fylke og land

Av det **negative** som kan trekkes frem er at man i Grong scorer dårligere enn landssnittet når det gjelder at Grong har:

- i motsetning til forrige gangs behandling av denne planen følger indikatorer jevnere med resten av fylket og nasjonalt for overvekt/fedme, tilfeller med lungekreft, hjerte- og karsykdommer, samt type 2 diabetes
- som fylket og landet høyt antall uføretrygdede
- som fylket og landet høyt antall personer med muskel og skjelettplager
- økende fedme for personer over 17 år
- relativt stor andel lavinntektshusholdninger

Økt fysisk aktivitet er et virkemiddel i helsefremmende og forebyggende arbeid, i tillegg til at det reduserer risikoen for utvikling av sykdommer og plager, som for eksempel diabetes og muskel- og skjelettplager. En nedgang i forekomsten av disse sykdommene vil gi en samfunnsøkonomisk gevinst. Det er derfor viktig at Grong kommune prioriterer fysisk aktivitet i folkehelsearbeidet.

Fysisk aktivitet i et folkehelseperspektiv handler om å gi muligheter og motivere alle grupper til å være fysisk aktive. Muligheten for aktivitet må være lett tilgjengelig, i tillegg til at det skal være *givende* å være fysisk aktiv. Å tilrettelegge for hverdagsaktiviteten, som for eksempel ved å etablere gang- og sykkelveier, vil gi stor helsegevinst. Det er viktig å starte tidlig med fysisk aktivitet, og skoler/barnehager er viktige samarbeidspartnere. Det er også viktig å ha et godt samarbeid med frivillige lag og organisasjoner som har som formål å skape fysisk aktivitet og god folkehelse.

Folkehelseprofiler og andre statistikker viser at Grong kommune i idretts- og friluftslivsperspektiver må rette et særlig fokus mot en høyere andel unge eldre og eldre over 62 og over 80 år. Grong har en økende forekomst av de negative folkehelseindikatorerne som gir helseutfordringer både somatisk og psykisk. For de yngre gruppene må vi holde det gode arbeidet oppe og bevare de positive indikatorerne som frem til nå skiller oss ut ifølge statistikkene med høyere aktivitet og selvoppfattet helse enn gjennomsnittet både nasjonalt og regionalt.

6.2.3 Fysisk aktivitet og idrett

Grong kommune har mange lag og foreninger som gir gode aktivitetstilbud til innbyggerne. Innenfor «idrettens verden» er de fleste tilsluttet Grong idrettsråd. I en typisk norsk kommune er det omtrent ett idrettslag per tusen innbyggere. Grong kommune ligger på dette snittet med 2 rene idrettslag på ca. 2.300 innbyggere.

De idrettene med mest aktivitet i Grong er:

- Fotball
- Ski (Langrenn, skiskyting og alpint)
- Badminton
- Volleyball
- Turn (ny)
- Kampsport
- Skyting (samlet DFS og NSF)

Tilbydere av organisert idrettsaktiviteter er:

- Grong idrettslag (friidrett, fotball, orientering, alpint, og langrenn, samt all-idrett)
- Harran idrettslag (fotball, langrenn)

- Grong badmintonklubb
- Grong kampsportklubb
- Grong klatreklubb
- Bergsmo turn
- Grong helsesportslag
- Grong sjakkklubb
- Grong frisbeegolf

- Grong skytterlag
- Harran skytterlag
- Namdal Sportsskytterlag
- Snåsa skiskytterlag

- Push treningssenter
- Jørem gård (ridning)

Organiseringer utenfor klassiske idrettsgrener som (tidvis) fremmer fysisk aktivitet og/eller friluftsliv

- Namdal Turlag (DNT)
- Barnas Turlag Grong (DNT)
- Røde Kors Grong
- 4H-lag
- Grong og Harran pensjonistforening
- Bergsmo Gammeldansforening
- Bjørgan hytteforening
- Flere sanitetsforeninger og bygdekvinnelag.
- Gartland Sportsklubb
- Bygdekvinnelag
- Grong demensforening
- Grong Hagelag
- Grong Jakt- og fiskeforening
- Grong- og Harran Snøscooterklubb
- Mental Helse Grong
- Grong Speiderforening
- Frivilligsentral (semioffentlig) med mange aktiviteter og samarbeidsflater mot kommune med flere lavterskeltilbud)

Eksempler på næringsliv som fremmer fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv

- Grong Skisenter AS (alpint)
- Grong Hotell (turistinformasjon, felles eiere alpinsenter m.m.)
- Intersport Grong
- Grong Karting
- Sparebank1 SMN Grong og Grong Sparebank (spons, men også arrangementer)
- Svært mange grunneiere

Offentlige organiseringer som fremmer fysisk aktivitet og/eller friluftsliv

- Barnehager
- Skoler
- Institusjoner for eldre, bostøtte, livsmestring og lignende.
- Bedriftshelsetjeneste
- Avdeling kultur, herunder også sti-, løype- og områdeutvikling som f.eks. Grongturer (nå ledet av frivillighet, trimbokser i samarbeid med frivillighet og grunneiere, øvrige tur- og løypesatsinger, tilrettelegging av prioriterte turområder.
- Familiebase («Frisk i friluft» også kalt «Tirsdagsturer»)

6.2.4 Utfordringer og muligheter for i Grong kommune

For å nå hoved- og delmålene i denne planen må den daglige fysiske hverdagsaktiviteten økes. Et allerede sterkt fokusområde er å tilrettelegge turstier og nærmiljøanlegg i nærmiljøet der folk bor. Vi har mange anlegg og nye nevnes i vedlagte handlingsplan. De anleggene vi allerede har, vil kreve vedlikehold.

Man må se på muligheter også utover «sentrale anlegg og områder» og fokusere på lavterskeltilbud som del av all områdeutvikling. I forrige planperiode gjennomførte vi større fornyelser, utbedringer og nyetableringer av sentrale og større anlegg fra nytt kunstgressdekke til nytt svømmebasseng m.m.

Mens vi i foregående perioder bygde mange store anlegg, vil denne perioden handle mer om nærmiljø og fornying av anlegg. Denne perioden vil særlig påvirkes av et sentrumsutviklingsprosjekt og at kommunen i økonomiplanperioden mest sannsynlig vil ha mindre utsikter for store investeringer.

- Tiltak og utvikling må tilpasses både de som allerede har oppnådd høy deltakelse i idrett og friluftsliv til de som enda ikke deltar (nok).
- Begrensninger og terskler for deltakelse må kartlegges og forsøkes eliminert til stadighet.
- Tersklene skal legges i ulike høyder fra det universelt utformede til det som kan utfordre en toppidrettsutøver på satsingsområder hvor vi har anlegg fra før.
- Man må også se på ulik utvikling hva gjelder kjønn, aldersgrupper, sosiale lag, kultur- og nasjonaliteter og også ulike bosettingsområder.

Beste metode å treffe bredest og best mulig, er å gjøre mest mulig fra både offentlige, - private, og idealistiske aktører fra frivilligheten. Valget om å delta eller være delaktig er opp til den enkelte innbygger.

Begrensningene ligger i overskudd av tid blant aktørene, motivasjonsdrivere, bygging og pleiing av ildsjeler, økonomiske muligheter og hva vi har «råd til» og effektive tillatelser og prosesser fra idé til gjennomføring. Dette handler om kultur i kommunal forvaltning, politisk styre, grunneieres interesser, frivillighet og normsendere i en befolkning m.m. I hvor stor grad står en befolkning bak og som pådriver av ideer, satsinger og etablerte tiltak og hvordan blir de møtt i prosess?

Få forslag og ideer til utviklingstiltak på området idrett og friluftsliv har uttalt motstand enten det er innbyggermeneringer, administrativ vilje eller politisk vilje. Likevel oppfatter initiativorganiseringer ofte en følelse av at det er «friksjon» som hemmer progresjon. Følgende eksempler kan oppleves uavhengig av hvilken kommune vi omtaler. Det kan være byråkratiske prosesser som tar tid fra initiativ til realisering. Man kan oppleve at ens selvsagte syn først møtes først med skepsis. Det kan oppstå skjær i lovbegrensninger og arealbegrensninger. Man kan oppleve tilbakeholdenhet eller motstand fra grunneiere. Et prosjekt kan plutselig dreie i politiske prosesser til noe annet eller mindre enn man hadde ønsket. Man kan oppleve at saker utsettes, eller først må inngå i en plan og gå rekkefølgen i systemene. Det kan oppstå prinsipielle spørsmål, ulike ambisjoner eller interessekonflikter blant flere interesseaktører for samme sak, tyngre organiseringer versus smalere tiltak, grenderivaliseringer i kamp om prioritet. I noen tilfeller kan initiativtakere oppleve å bære en

rolleutfordrende kostnad ved å være de som stikker seg frem og beveger seg mellom å være fremsnakket ildsjel og nedsnakket som *for foroverlent, overambisiøs* o.l.

En hovedstrategi må være å samle alle krefter i en kommune bak prosjekter som er gryteklare for realisering også for de som ikke er i sitt nærområde eller særiddrett.

Samtidig som man kan oppleve friksjon i prosesser for å skape tiltak som treffer flere, er også friksjonen ofte en viktig og nødvendig brems i utviklinga. Friluftsliv og idrett er prioriterte aktiviteter, men legger også beslag på mye av individ og gruppers tid, av tilgjengelige arealer, økonomiske ressurser og ildsjeler i frivillighet. For Grong kommune må det være viktig å komme fram til prioriterte, nye tiltak og vedlikeholde og utvikle de eksisterende gjennom gode prosesser hvor det både oppleves som lett å få en «Ja-opplevelse» og at man tåler en «Nei-opplevelse» når konklusjonene og prioriteringene gjøres.

Prosessene rundt denne planens vedlegg, handlingsplanen, er i så måte et svært viktig redskap og verktøy for prosesser som åpner mulighetene og øker sannsynlighet for gjennomføring med til sist politiske prioriteringer fra kommunestyret.

Det ligger en gjentatt påstand i debatter at barn og unge, voksne og gamle i dag er mindre aktive enn tidligere. Hvor riktig er denne påstanden? I mengde aktivitet, snakker vi da om antall aktiviteter man er med på eller hvor mange meter man har lagt bak seg etter ukeslutt? Eller kan vi måle mer rent matematisk i kaloriforbruk eller hvor mange timer man har oppholdt seg vekke fra husstand, bilstol eller kontorstol? For Grong sin del er det mange observasjoner som kan bekrefte at man løper, går eller ruller færre meter og med lavere hastighet, samtidig som det er mange observasjoner som peker på det motsatte. Hundrevis har dilla på å gå over 20 «Grongturer» hvert år. De organiserte Grongturene er kanskje det viktigste og mest effektive folkehelseiltaket kommunen har etablert i nyere tid. På Frivilligsentralen møtes titalls entusiaster til dart og skotthyll. Nye og gamle næmiljøstier er hyppig benyttet. Mange er på treningssentre. El-sykler har mangedoblet hvor mange og ikke minst hvem vi kan oppleve å møte syklende langs landeveier. Skateparken har få skatere, men betongelementene er sjelden frie for barn med sparkesykler og sykler på dagtid. Det er vanskelig å få hall-tid. Langt flere idrettsgrener har økt sin tilgjengelighet for aktivitet særlig ned i alder. All-iddretten er populær. Til og med kontroversielle tilrettelegginger som motorisert fremkommelighet, skogsbilveier osv. øker fysisk aktivitet ved at flere enn før, både yngre og gamle, kan komme seg til tur- og aktivitetsmål som er lenger vekk fra bostedsadresse.

Summen av aktivitet er høy. Spørsmålene kommer oftest om hvem som ikke er aktive nok, hvilke aldre, kulturer, grupper og segmenter. Breddetiltak og universelle tiltak er enkel politikk. Det målrettede må handle om hva vi har rom for å prioritere og hva. Vi kommer heller ikke utenom at mengden generell fysisk aktivitet er for lav i forhold til det anbefalte. Dette gjelder alle aldersgrupper.

Selv om kommunen tilrettelegger for fysisk aktivitet med anlegg og områder, er det den enkelte som avgjør om man vil være fysisk aktiv.

6.3 Områder og anlegg

I Grong kommune finner man en rekke idretts- og friluftsanlegg, både kommunale og private. Denne oppstillingen tar ikke i seg status for anleggene om hvorvidt de er oppgraderte, står til forfalls eller har mangler. Dette er en kartlegging som må gjøres i kommende planperiode hvor man må gjøre en større administrativ undersøkelse og oppdatere status for anleggene. Registrerte anlegg er:

Vinteraktivitet

Alpinbakker m/3 heiser, 1 barneheis og lys Snøproduksjonsanlegg Snowboard m/lys	Bjørgan Grong skisenter og Bjørgan skianlegg Bjørgan
Langrennsanlegg (interkommunalt) Skiskytteranlegg (interkommunalt)	Bjørgan skianlegg Bjørgan skianlegg
Lysløyper Skileikanlegg m/lys	Harran, Bjørgan Harran
Skiløyper, div. organisert	Heia- Bjørgan, Heia – Snøhytta, Heia – Kvernsjøen, Vakkerdompa – Snøhytta – Rundtjønnytta – Vakkerdompa, Bjørgan –Snøhytta, Tømmerås – Ellingdalen, Fossland – Nordsetra, Fiskumfjellet, Sagmo – Ramsjøen, Leksås - Fossland, Valskrå – Garnåsmyra, Haugen – Gartland
Hoppbakke m/lys	Øyheim (2)

Ballidrett

Ballbinger	Harran, GBU
Balløkke – gress	Grovin, Hallgotto
Balløkker – grus/sand	Nausthaugen, Tømmerås, Høgbakken, GBU, Sklinnteigen, Fiskumtrøa, Stasjonsbyen, Namdals Folkehøgskole
Balløkke – kunstgress	Bergsmo, GBU
Fotballbane – gress	Medjå, Harran
Fotballbane – grus/sand	Harran, Bergsmo
Fotballbane – stor og liten bane kunstgress	Grong sports og fritidspark
Sandvolleyballbane	Grong sports- og fritidspark

Andre anlegg

BMX-anlegg	GBU
Friidrettsanlegg –tartan/grus	Grong sport og fritidspark
Kroppsøvingshall	GBU, Harran, (Bergsmo), Namdals Fhs.
Helsestudio/trimrom	Grong fysikalske, Push Treningssenter, Mo Yee Gym
Idrettshall	Medjå
Svømmebasseng, 12,5 meter hev/senk	Kulturhuset Kuben/GBU
Idrettshus: Lagerbygg/garasje/redskapshus	Heia, Bjørgan skisenter, Bjørgan skianlegg, Harran, Medjå, Grong Sport- og fritidspark
Lerduebane	Solum
Luftsportssenter	Medjåfjellet
Motorsport (Go kart)	Bjørgan
Nær-o-kart/skolekart	Bergsmo (2), Medjå (4), Tømmeråsmarka, Heia, Harran
Orienteringskart	Bergsmo, Heia, Homomarka, Fossland, Tømmeråsmarka, Sagmoen, Ness, Fiskum,
Ridebane og ridehall	Jørem
Skateboardanlegg	Grong sports- og fritidspark, Namdals Fhs, GBU
Skytebane – inne	Bergsmo (2)
Skytebane – ute	Bergsmo (2), Solum (2)
Viltmålbane	Solum
Turløype tilrettelagt for funksjonshemmede 5	FYSAK-stien, asfaltert rullestol-løype (500 m), Tømmeråsmarka, rullestolplattning til 8-kanten (500 m), Grong sports- og fritidspark, asfaltert løype (1

Turløype	km), Fiskløysa Nesådalen oppgruset løype (500 m), Sundspetenstien (ny sentrumssti). Grong sports- og fritidspark, Fiskumfjellet, FYSAKstien
Tursti Ulike aktivitetsanlegg	Bjørgan/Heia, Tømmeråsmarka Grovin, Tømmerås, GBU

6.3.1 Friluftsanlegg

Se vedlegg 7.3

6.4 Samarbeid

For å få til et godt aktivitetstilbud til befolkningen er det viktig med et godt samarbeid mellom kommunen og lag og organisasjonslivet. I dag har kommunen blant annet samarbeid med idrettsråd/idrettslag, friluftslivsorganisasjoner og andre kommuner.

6.4.1 Grong idrettsråd

Idretten i Norge er organisert med idrettsråd i nesten alle kommuner. Grong Idrettsråd omfatter følgende lag og foreninger:

- Grong Badmintonklubb
- Grong idrettslag
- Grong kampsportklubb
- Grong klatreklubb
- Grong skytterlag
- Harran idrettslag
- Harran skytterlag
- *Namdal Sportsskytterlag*
- *Snåsa skiskytterlag*

Idrettsrådet skal arbeide for best mulig forhold for idretten i kommunen. Grong Idrettsråd er en viktig støttespiller og høringsinstans for Grong kommune i arbeidet med denne planen og den årlige revidering av kommunens handlingsprogram for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet.

6.4.2 Andre organisasjoner for fysisk aktivitet og friluftsliv

Det er et mangfold av lag og foreninger som delvis eller helt har som hovedagenda å aktivisere innbyggere. Disse er det viktige at kommunen lytter til og samhandler med når kommunens anlegg, satsinger, tilbud og infrastrukturer bestemmes for at tiltak for friluftsliv, idrett og fysisk aktivitet skal treffe alle målgrupper.

6.4.3 Næringsliv og grunneiere

Deler av næringslivet er ofte en pådriver for egne kunders helse og levevilkår. Disse står ikke bare som en viktig sponsor av aktiviteter, men også ofte en utløsende faktor for hva som skal kunne prioriteres i kommunen. Grunneiere av alle typer arealer er viktige å ha som lagspillere og at de selv opplever å være en del av de sentrale kreftene som legger til rette for innbyggernes muligheter. Når kommunen selv kan komme til å være usikre på en satsing, opplever man ofte at når næringslivet eller grunneiere kommer aktivt på banen, kan dette snu skepsis til at et mulig prosjekt kan skyte fart.

6.4.4 Skoler og barnehager

Skoler og barnehager spiller en viktig rolle for idrett og fysisk aktivitet. Skolen er en arena hvor det er stor påvirkning gjennom holdninger i forbindelse med kroppsøving, lek i friminuttet og et sted hvor barn kan samles etter skoletid. Kroppsøvingsfaget gir stimulans til fysisk aktivitet og legger grunnlaget for regelmessig fysisk fostring.

Grunnskolen tar hånd om barna i en meget viktig periode for utvikling av fysiske ferdigheter og egenskaper og utvikling av motoriske ferdigheter. Kommunene har et særlig ansvar for å legge til rette utemiljøer slik at fysisk aktivitet kan drives i henhold til læreplaner.

Skolen og nærmiljøanleggene rundt er en viktig aktivitetsarena for barn og unge. Et samarbeid mellom skole, idrettslag og friluftsansjoner om aktiviteter, anlegg og områder er nyttig og økonomisk gunstig. Som eksempel kan anleggene brukes av skolen på dagtid, og av idretten på kveldstid.

Både grunnskolen, folkehøgskolen og den videregående skolen har behov og ønsker. Skolene har også god kjennskap til både egne behov samt elevenes behov og ønsker for utviklinga av både nærmiljøanlegg og ordinære anlegg. Skolene er pådrivere, spesielt når det gjelder sentrumsnære aktivitetsanlegg og f.eks. den ferdige realiseringa av svømmeanlegg. Mens videregående har Grong sport- og fritidspark med alle sine muligheter som sin «skolegård», etterlyser skolemiljøet i grunnskolen, da særlig Grong Barne- og ungdomsskole, gjennom innspillsrundene til denne planen et økt fokus og mer utvikling av sine nærmeste arealer i ordinære friminutt og utetimer. Dette dreier seg mer om nærmiljøanlegg og installasjoner for lek og aktivitetsstimuli, særlig for de elevene som har kommet opp i mellomtrinn og ungdomsskole. Her kan det finnes muligheter for utvikling av tilhørende grøntareal som til nå har vært definert som en gressbane for fotball.

Tidligere planer har ikke omtalt barnehagenes viktige og betydningsfulle rolle. Her er aktiviteten svært høy og ikke minst kreativ. Barnehagene er kanskje også den institusjonen som gir mest og best introduksjon til friluftslivet. I kommende periode må barnehagenes viktige rolle og potensiale sees nærmere på. Danning av verdier og fysisk fostring gjennom både lek og pedagogisk tilstedeværelse i flere år legger et fundamentalt grunnlag for satsningen videre. Toppen i menneskers deltakelse i fysisk aktivitet stanser i gjennomsnitt fra man begynner på skolen, og deretter er statistikkene uomtvistelige. Det utgangspunktet man har når man fyller seks år, har entydig sammenheng med hvor raskt man faller fra enten det er fra organisert idrett eller ens egne valg om å være aktiv.

6.4.5 Andre samarbeidspartnere

Andre samarbeidspartnere kommunen har er Grong fritid, Bjørgan skisenter (og tidligere Grong skisenter), Bjørgan skianlegg, lokale friluftslivsorganisasjoner, lag og foreninger, utviklingslag, grunneiere, samt nabokommuner.

Mye av dette arbeidet er ikke så formalisert som samarbeidet med idrettsrådet. Likevel har kommunen direkte samarbeid og dialog med flere lokale organisasjoner. Det har f.eks. i årene før vedtak av denne planen vært faste treffpunkt mellom kommunen og foreninger gjennom et *samskapingsprosjekt*. Det er også viktig å ha et godt samarbeid med grunneierne i kommunen, med tanke på for eksempel merking av stier og utvikling av nye friluftslivsanlegg og at næringslivet er pådrivere for utviklingsprosjekter.

6.4.6 Sentrumsutviklingsprosjekt

Mens denne planen behandles er det satt ned en bredt sammensatt komité som skal komme med forslag til tiltak for utvikling av sentrum (Medjå) og komme med forslag til tiltak som skal fremmes til administrasjonen for vurdering og til slutt politisk for behandling. Dette arbeidet, konklusjonene og

de prioriteringene som blir gjort vil der mest sannsynlig ha sterk relevans til denne planen da sentrumsutvikling helt sikkert vil dreie seg mye om de mulighetene innbyggere og tilreisende har for aktivitet i sonen av alle kategorier. Denne planen åpner derfor for at tiltak som blir prioritert gjennom sentrumsutviklingsprosjektet skal kunne suppleres inn i handlingsplanen for mulige tiltak som skal prioriteres, da denne planen behandles før sentrumsutviklingsprosjektet kommer til konklusjoner og eventuell realisering av relevante tiltak. Dette må da gjøres gjennom muligheten for rullering i planperioden.

6.4.7 Samarbeid om tilgang på utstyr?

Grong kommune vurderer oppføring av en utstyrssentral dersom man finner driftsmodeller med utgangspunkt fra frivilligheten. Dette utredes i 2024/25. Noen organisasjoner/grener har selv ordninger for utlån. Kommunen har/har hatt tilgang på tilskuddsmidler, men det er krevende å finne driftsform og lokaler når premisset er å få til dette uten kommunale ressurser i mannskap eller budsjett. Det er også en føring om at en slik sentral ikke skal være en del av BUA-systemet. Man må da i tilfelle se på en lokal, lavskalert modell som begrenser en slik sentral til allerede eksisterende aktivitetsområder med robust nok organisering til å drifte en utlånsordning.

6.4.8 utfordringer og muligheter med samarbeid

Frivillig innsats er en stor verdi og ressurs i samfunnet. Muligheter åpner seg særlig i samarbeidet mellom offentlig- og frivillig sektor, og styrkes enda mer med private interesser som pådrivere. Frivillige lag og organisasjoner har egne mål og verdier og velger hvilke oppgaver og ansvar de vil ha. På den andre siden er kommunens oppgave å få en helhetlig planlegging og prioritering.

Næringslivet på sin side kan være den som dytter på. utfordringen ligger i samsillet mellom disse sektorene. En forutsetning for et godt samarbeid er gjensidig respekt og forståelse for ulik organisering. Det er også viktig at man har en forståelse for hverandres begrensninger. For frivilligheten vil dette være hvor langt man kan gå ut fra sine kjernemål og hvor langt man kan strekke frivilligheten og hvor sterk denne er.

For det offentlige, her kommunen, er utfordringen svært begrensede budsjettmidler på område kultur, idrett og friluftsliv og færre ansattressurser med økende oppgaveportefølje. Telemarkforskning rangerte Grong på 325. plass blant landets kommuner målt i antall kommunalt ansatte på kulturfeltet i kommunen. Evnen til å møte etterspørselen etter en kommunal ytelse for å styrke samhandling på disse temaområdene denne planen berører er svært begrenset.

For næringslivet og grunneiere må det ofte være en opplevd gevinst i enden. Den trenger langt i fra å være økonomisk. Vi opplever ofte at næringslivet vil mer fordi det øker hele kommunens attraksjon og aktivitet. Gevinsten næringslivet etterspør handler ofte om de langsiktige strategiene for vekst og næringslivets nærhet til kunders og brukeres levevilkår.

Suksessene oppstår når alle sektorer definerer mål, satser ekstra i gjennomføring, og ser hvordan man kan høste gevinstene for hele lokalsamfunnet og sine sektorer.

6.5 Drift og vedlikehold

Forvaltning drift og vedlikehold av anlegg og områder for idrett og friluftsliv er i Grong delt mellom private og offentlige instanser. Per i dag er det kommunen som bygger, drifter og vedlikeholder de fleste anlegg. Unntakene er f.eks. skyteanleggene samt Bjørgan skianlegg, ridesenter, treningssenter, gocart-bane med mer. Idretten står for det meste av aktivitetstilbudet.

Gjennom innspillsrundene til denne planen er det påpekt at det er svært viktig at flest mulig har en forståelse for hvor krevende det er for de frivillige organiseringene som sitter som eiere/drifere av bygg og anlegg. Kommunen står også i en krevende situasjon med en stor anleggsmasse, med økonomiske utsikter som kalkulerer med at denne perioden blir langt tøffere økonomisk enn de fire-fem foregående.

6.5.1 Kommunale anlegg for idrett og fysisk aktivitet

Grong kommune står for drift og vedlikehold av de kommunale idrettsanleggene innenfor rammen av de årlige budsjett. I den kommunale organisasjonsplanen finner man følgende arbeids-/ansvarfordeling innenfor området idrett og fysisk aktivitet:

- Servicekontoret og avdeling bygg: ansvar for utleie av Gronghallen/Kroppsøvingshall Kuben.
- Avdeling kultur (også spillemiddelansvarlig p.t): ansvar for planlegging av idrett og fysisk aktivitet, saksbehandling, informasjon og rådgivning vedrørende søknad om spillemidler og fordeling av kulturmidler, kontaktperson for idrettsråd, overblikk over frivilligheten, tilskuddsansvarlig lokale kulturmidler, administrativt ansvar for natur og friluftsliv, kulturarenaer for øvrig som ungdomsklubb, kulturskole, bibliotek, bygdemuseum, sentrale arrangementer og utarbeidelse av kommunedelplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet m.m.
- Avdeling bygg: ansvar for drift, utvikling og vedlikehold av kommunale idrettshaller, nærmiljøanlegg og kulturhus i samråd med avdeling kultur.
- Avdeling kommunalteknikk: ansvar for drift og vedlikehold av gress- og grusbaner og friluftsområder.

6.5.1.1 Kunstgress og utfordringer med dekke i hovedsak løst

Forrige plan beskrev en miljømessig utfordring i forbindelse med drift og vedlikehold av kunstgress. Denne problematikken er nå løst med realisering av nytt kunstgressdekke og fyll som følger standarder. En sjuerbane har fortsatt dekke etter eldre standarder. Det etterlyses belysning også på denne.

6.5.1.2 Svømmebasseng er bygd

Forrige plan beskrev at kommunen stod uten et fungerende/åpent svømmebasseng da dette ble stengt og man måtte i flere år benytte svømmebasseng i nabokommunene. Forrige plans målsetninger og utfordringsbilde er nå løst med at nytt svømmebasseng er realisert knyttet til Kulturhuset Kuben og Grong barne- og ungdomsskole. Bassenget benyttes primært som opplæringsbasseng, men har også åpent «folkebad» to kvelder i uka i høst og vintersesong, samt mulighet for benyttelse for eksklusiv leie for trim, rekreasjon, restitusjon og behandlingsformål o.l. forutsatt godkjent badevakt.

6.5.1.3 Gronghallen oversvømt og ikke godkjent belysning

Under utarbeidelse av denne planen sommeren 2024 opplevde Gronghallen en oversvømmelse på grunn av ett regnskyll sentrum og Gronghallen før ikke har opplevd i mengde vann på kort tid.

Dette medførte totaloversvømmelse av hovedetasjen inklusive garderober og halldekke. Dette ga store skader som utbedres samme høst men som medførte stenging av hallen godt ut i skoleåret.

Gronghallen har heller ikke lenger tilfredsstillende belysning for aktiviteter. Lysene må skiftes ut snarlig.

6.5.1.4 Grong sport- og fritidspark behøver videre utvikling

Grong sport- og fritidspark har nå svært mange anlegg samlet på samme sted. Det etterspørres i innspillsfasen til denne planen fra flere å etablere flere aktivitetssoner og muligheter for aktiviteter i mer uorganisert grad. Det meldes i denne planen et forslag om å etablere et multisportsanlegg i området. Grong IL er i ferd med å planlegge små tribuner i tilknytning til 11-bane. I denne planperioden bør diskusjonen tas mer konkret på hvordan man skal utnytte «grusbanen» og om dette området skal være aktuelt for utvikling og for hva. Representanter fra Grong Alpint har blant annet ønsket seg et lite asfaltert område for mulighet for rulleskøyter mellom vår-høst og andre aktiviteter. Det etterspørres også mulighet for bedre opplegg for islegging. Det er uansett mange ideer enda som lever for området, og det er enda arealer å utvikle. Det er mange foreldre og besteforeldre (samt natteravnere) som også har etterlyst flere muligheter for å sitte (benker og samlingssoner), særlig i området rundt skateparken og 7er-banen.

6.5.2 Lagseide anlegg for idrett og fysisk aktivitet

Noen av anleggene som finnes i kommunen er drevet i regi av idretts- og friluftsansjoner, lag og velforeninger, og arbeidet gjøres for en stor del på dugnad. Det er stor forskjell på økonomien i klubbene. Forsømte drifts- og vedlikeholdsoppgaver kan føre til skade på bygg og anlegg. Kommunale tilskudd som blir utdelt årlig dekker en liten andel av lagenes driftskostnader. Ut fra kommunens økonomi og prioriteringer er det lite sannsynlig at det i planperioden vil bli prioritert å se på muligheter for økt driftstøtte.

Kapitaltilgang og gjeldsbetjening er hovedproblemet for lag og foreninger ved utbygging av idrettsanlegg, da man også må medta 3-5 års ventetid på spillemidlene samt fullfinansiere mva-kompensasjons andelen. Det hender at kommunen bidrar med forskuttering av spillemidlene når prosjektene synes godt organiserte, tilsagn er gitt og kommunen ser handlingsrommet. Dette forutsetter alltid politisk prioritering.

6.5.3 Bjørgan-området

Bjørgan-området er et område som brukes særdeles mye som både tur og friluftsområde, samt til trening og konkurranse vinters tid (alpint, langrenn og skiskyting). I tillegg har området flere hundre hytter og antallet er økende med nye områder regulert og planlagt for videre utvikling. Grong skisenter (alpint), Bjørgan skianlegg (langrenn) og Geitfjellet (tur vinter og sommer) brukes både av lokal befolkning samt har regionalt nedslagsfelt. Det er et område som er meget verdifullt for mange i både Indre og Ytre Namdal, søndre Nordland samt deler av Innherred, men også fra tilreisende lenger unna. Det er også et område som er viktig for både kommune og lokalt næringsliv, da det skaper stor aktivitet og arbeidsplasser både direkte og indirekte.

Utviklingspotensialet og satsningsområde

Det er ingen tvil om at Bjørgan området er desidert mest brukt om vinteren da man har snø i skisenteret og skianlegget, derfor har man gjennom 2000-tallet etablert snø produksjonsanlegg både i skisenteret (2004) og skianlegget (2015) for å gjøre sesongen lengre samt mer forutsigbar. Det har skjedd en vesentlig utvikling av Bjørgan de siste planperiodene (2012-2020) med utvikling av et regionalt ski og skiskytteranlegg på Bjørgan. Frivillige organiseringer er økende i aktivitet og

tilstedeværelse særlig gjennom Grong- og Snåsa IL Langrenn og Grong IL Alpint. For det ene anlegget, alpinksenteret, er det utfordrende å løse ut tilskuddsmidler og spillemidler. Det arbeides her for å på den ene siden løsne bedre muligheter i statlige retningslinjer, samt se på mulighetene for hvordan man kan ordne lokale organiseringer som kvalifiserer for utvikling med støttemidler også i alpinbakkene.

Det ligger imidlertid et klart utviklingspotensialet om man kan få utviklet området til å være mer attraktivt også i de periodene man ikke har snø under den konseptuelle arbeidstittelen «Bjørgan hele året». Det er nevnt blant annet Down Hill sykkelløyper, sykkelstier og utvikling av et større sti/løypenett. I de mest populære hytteperiodene kan antallet mennesker som oppholder seg i kommunen økes med titalls prosenter.

Av realiseringer i forrige planperiode kan vi nevne at det er etablert et Go-kart motorsportanlegg nederst i området inntil E6, det er etablert en rulleskiløype og det er nylig gitt tilsagn på spillemidler og etablert avtaler om finansiering med bistand fra kommunene Grong og Snåsa, samt en privat sponsor som gjør at det etter all sannsynlighet blir realiserer et større servicebygg ved skianlegget i nedre del. Samtidig som denne planen vedtas, åpnes en ny freesbeegolf-bane nært og ved nedre sone av alpinanlegget.

Grong kommune ønsker å utvikle Bjørgan til å bli en helårlig reiselivsdestinasjon, og har i den forbindelse igangsatt et prosjekt som forhåpentligvis kan utvikle området til å bli enda mer attraktivt gjennom hele året. Bjørgan kommer i den kommende planperioden til å være et klart satsningsområdet for Grong kommune, noe som det også har vært i inneværende periode. Det er imidlertid en kjensgjerning at man må ha med seg flere samarbeidspartnere for å utvikle Bjørgan området videre også i fremtiden.

6.6 Økonomi og tilrettelegging for fysisk aktivitet

6.6.1 Spillemidler

De økonomiske forutsetningene for en anleggspolitikk er knyttet opp mot spillemidler. Disse midlene har vært avgjørende for utbyggingen av de fleste idretts- og friluftslivsanlegg. Spillemidler til anlegg er hjemlet ved lov om pengespill.

Det er Fylkeskommunen som forvalter statens rammefordeling av spillemidler. Hvilke anleggstyper som bygges vil i første rekke være et resultat av lokale og regionale behov og prioriteringer. I Grong kommune har man tradisjonelt hatt et handlingsprogram, som viser hvilke anlegg kommunen ønsker realisert. Et ønsket anlegg/prosjekt må i hovedsak stå i denne listen for å kunne søke om spillemidler. Det er unntak for enkelte anlegg (nærmiljøanlegg). Samtidig fatter kommunen hvert år også et separat vedtak om de prioriteringen basert på handlingsprogrammet. Gjennom de nye retningslinjene til Trøndelag fylke er man nødt til å tilfredsstille følgende vilkår for å kunne tildeles spillemidler:

- Anlegg som tildeles spillemidler skal være omtalt i en kommunal plan som er utarbeidet etter prosesskravene i plan- og bygningsloven, og må inneholde kunnskapsbaserte behovsvurderinger.
- Store kostnadskrevende idrettsanlegg bør i tillegg være prioritert i trønderidrettens egne anleggsplaner
- Alle anleggene må planlegges og driftes med mål om økonomisk, sosial og miljømessig bærekraft

Det kan søkes om spillemidler til bygging av idrettsanlegg, nærmiljøanlegg og anlegg og området for friluftsliv som er åpne for allmenn aktivitet. Man kan også søke om midler til utvidelse, ombygging og rehabilitering av eksisterende anlegg. Den fylkeskommunale prioritering av anlegg vil i kommende planperiode være av avgjørende betydning for hvilke anlegg man kan realisere også i kommunen. Denne prioriteringen er som følger:

1. **Interkommunale anlegg**
2. **Attraktive aktivitetsanlegg.** Dette er anlegg både inne og ute, som er tilrettelagt for allsidighet og inkluderende og attraktive møteplasser i nærmiljøet og ved skoler
3. **Idrettsanlegg med høyt aktivitetspotensiale for barn og unge,** i områder med lav anleggsdekning for de aktuelle idrettene
4. **Nødvendig oppgradering av eksisterende anlegg** der det skal gjennomføres arrangement som har nasjonal status

Hvert år gir kulturdepartementet ut «Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet» i fornyet utgave om kategoriserer følgende fordeling:

Ordinære anlegg

Som hovedregel kan det søkes om tilskudd inntil 1/3 av godkjent kostnad til bygging og rehabilitering av ordinære anlegg. Kommuner i Namdalen kan få et tillegg på 20% av ordinært tilskudd.

Interkommunale idrettsanlegg kan få et tillegg på 30% av ordinært tilskudd.

For flere anleggstyper er det fastsatt særskilte maksimale tilskuddsbeløp.

Nærmiljøanlegg

Det kan søkes om tilskudd på inntil 50% av godkjent kostnad. Maksimalt tilskudd pr anleggsenhet er kr 300.000,- Særlige tilskuddsutmålinger gjelder ikke for nærmiljøanlegg.

Friluftsanlegg

For søknader som omhandler friluftsanlegg varierer tilskuddssatsen mellom 40-50 % alt etter hva slags type anlegg det dreier seg om. Friluftsanlegg kan både være ordinære anlegg eller nærmiljøanlegg.

Interkommunale anlegg

Det kan være ressurs- og bruksmessig gunstig at flere kommuner går sammen om å bygge og drifte idrettsanlegg det ellers ville vært vanskelig å realisere innenfor én kommune. Særsilt tilskudd for interkommunale anlegg kan tildeles ett anlegg per anleggstype i samarbeidende kommuner. Interkommunale idrettsanlegg kan få et tillegg på 30 % av ordinært tilskudd forutsatt at følgende vilkår er oppfylt:

1. Anlegget er et større, kostnadskrevende anlegg, f.eks. svømmeanlegg eller idrettshall.
2. Det er inngått bindende skriftlig avtale mellom to eller flere kommuner vedrørende investering og drift.

Interkommunale anlegg er prioritert høyt av Trøndelag fylke, og det kan ligge store gevinster ved å etablere interkommunale anlegg.

Bjørgan skianlegg er det eneste interkommunale anlegget man har i Indre Namdal. Dette er et interkommunalt anlegg for langrenn og skiskyting som eies av Grong IL og Snåsa skiskytterlag. Det er inngått en interkommunal avtale med Grong kommune, Snåsa kommune og de to eierlagene slik at anlegget har fått interkommunal status noe som har gjort at anlegget har fått en større andel spillemidler. Videre utvikling av anlegget med bl.a. rulleskiløype er realisert og servicebygg er klargjort for oppføring. Rulleskiløype står også i anleggsutviklingsplanen til Nord-Trøndelag skikrets da det er et større anlegg av regional betydning for skiidretten i spesielt Namdalen, men også norddelen av Trøndelag fylke.

Figuren viser Bjørgan skianleggs befolkningsgrunnlag med kjøretid under 30 min fra anlegget. Kilde Trøndelag fylke

For Grong vil det være mer geografisk naturlig med interkommunale anlegg enten i aksene Grong-Høylandet-Overhalla eller Grong-Snåsa da man vil ha en reiseavstand mellom kommunesentrene på ca. 25-30 minutter.

Snåsa kommune og Grong kommune har forpliktet seg økonomisk med både driftstøtte.

Videre utvikling av interkommunale anlegg, og samarbeid med andre nabokommuner om større kostnadskrevende anlegg kan bli aktuelt i fremtiden, men i inneværende planperiode anses det som lite aktuelt for Grong kommune å utvikle andre interkommunale anlegg. Grong kommune bør ha en åpen og aktiv dialog i fremtiden med spesielt Overhalla, Snåsa og Høylandet i forbindelse med utvikling av idrettsanlegg og muligheten for utvikling av interkommunale idrettsanlegg.

6.6.2 Kommunale tilskudd

Kulturmidler:

Grong kommune fordeler årlig ca. kr 80.000,- i kulturmidler til lag og foreninger innenfor organisert idrett og fysisk aktivitet. Disse fordeles etter fastsatte parameter, der aktivitetsnivå, medlemstall og ungdomssatsning er sentrale faktorer. Disse midlene må søkes på elektronisk søknadsskjema, og søknadsfristen er om våren. Kulturmidlene kan brukes til daglig drift av lagene/foreningene, samt til spesifikke arrangement og tiltak.

I tillegg til kulturmidlene fatter kommunen årlig enkeltvedtak om støtte til forskjellige idrettsarrangement, hvor mye dette utgjør hvert år avgjøres av antall søknader samt årlig budsjettavsetning.

Tilskudd til løypekjøring og brøyting:

Kommunen deler 180.000,- per år til løypekjøring og skiløypeorganiseringer i kommunen. Det aller meste av tilskuddet gis til løypekjøring for turløyper på Bjørgan-Heia-Geitfjellet og ski/rulleskianlegget ved Bjørgan skisenter.

Lokale aktivitetsmidler (LAM):

Lokale aktivitetsmidler (LAM) er en grunnstøtte til medlemsbaserte lokale lag og foreninger. Midlene skal bidra til økt idrettsaktivitet, deltakelse og frivillighet. Det er arbeidet i det enkelte idrettslag for barn (6-12 år) og ungdom (13-19 år) som skal tilgodeses.

LAM er en tilskuddsordning fra Kulturdepartementet via Idrettsforbundet spesifikt rettet mot lokale lag og foreninger som driver idrett og fysisk aktivitet for barn og ungdom.

Det er idrettsrådet i den enkelte kommune som bestemmer tildelingskriteriene og fordeler LAM, basert på retningslinjer fra departementet, samt anbefalingene fra Norges idrettsforbund.

Disse midlene søkes ikke på av den enkelte lag og forening, da det automatisk kommer til fordeling til de registrerte lag og foreninger. Grong idrettsråd tildeler årlig i underkant av 200.000,- i LAM midler.

Friluftsbudsjett

Det er et lite budsjett for festeavtaler for noen prioriterte områder, samt mulighet for å yte noen bidrag til dugnadsbasert vedlikehold av friluftsområder og stier. I tillegg er det muligheter for benyttelse av sommervikarer for enkeltvis oppdrag i områder hvor kommunen har et definert ansvar.

7.0 Oppsummering/sluttord

Planen har sin hovedmålsetning og delmål som kommunen og aktørene innen friluftsliv, idrett og fysisk aktivitet skal strekke seg etter å oppnå.

Mulighetene ligger i god planlegging og drivkrefter for realisering av selve anleggene og områdene som kan utvikles.

Utfordringene ligger særlig i det økonomiske. Kommunen er inne i en periode med langt dårligere råd til å gå inn på for mange nye prosjekter.

Samtidig oppsummerer vi i planen med at kommunen har kommet langt i mål med mange av de større anleggene. De siste to planperiodene har hatt høy gjennomføring av mange tunge prosjekter. Det betyr ikke at kommende periode er et hvileskjær for å øke oppnåelsen for målene våre. Denne politikken handler ikke bare om å bygge anleggene. Dette handler også om å fylle anleggene og drifte dem godt. Satsingene på økt fysisk aktivitet i befolkningen bør ikke oppleve et etterslep som begrenser aktivitet og kvalitet.

På innspillmøtet i prosessen med å skrive denne planen, lå mye av fokuset på områdeutvikling der folk bor og går på skole. Større deler av dette møtet handlet også om hvordan vi kan øke befolkningens kapasitet til å bidra og delta. Frafall i både deltakelsen i organisert aktivitet må motvirkes. Økningen i folks uorganiserte aktivitet må videreføres. De som ikke deltar, må rekrutteres og oppmuntres. Ikke minst må hele organiseringen rundt alle aktiviteter holdes åpne og økes i kapasitet fra de som steker vaffel til de som kjører barna på fotballkamper. Idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet behøver hele samfunnet for å holde kurvene stigende.

Utgangspunktet for Grong kommune er bra målt i kommunestørrelse og type. Vi har vært dyktige på anleggssiden i mange år. Når det økonomiske handlingsrommet gir mindre muligheter, vil innsatsen særlig være viktig for å drive anleggene godt og holde de vedlike og ta nødvendige oppgraderinger når de bør tas.

Nærmiljøanleggene og områdene er avhengige av flere enn frivillige organiseringer og kommune. Der må vi også ha næringsliv og grunneiere aktivt med. Samtidig som et sentrumsutviklingsprosjekt forhåpentligvis vil prege planperioden må vi også huske alle deler av kommunen. Når butikker og institusjoner rundt gamle sentra faller av, er det sonene hvor folk møtes og gjør noe i egenregi eller sammen som gjenstår som viktigst.

I arbeidet med denne planen forsøkes det nå å få en sterkere binding mellom kommunens samfunnsplan, men også temaplaner om folkehelse o.l. I tillegg er kommunale fagavdelinger invitert sterkere inn i prosessen og satt preg på arbeidet i både analyser og ønsker om tiltak. Samtidig vil denne planen i større grad binde kommunen på å se til at alle tenkelige fagavdelinger har denne planen og temaområder sentrale i sine strategier og tjenester for å øke den fysiske aktiviteten gjennom sine virksomheter i alle segmenter av befolkningen.

Kommunens visjon er «kraft i elver og folk». I dette ligger det mye. Denne visjonen blir da også overskriften for denne planen.

FNs bærekraftsmål har blitt sentrale i snart all planlegging og forvaltning. Svært mange av disse er relevante også for denne planen.

Selv om man har utfordringer innen særområder, de man ikke når og de som faller i fra, vil vi påstå at det generelt sett ser bedre ut når denne planen skrives enn de foregående. Det er høy aktivitet og deltakelse og den stiger også inn mot vedtaket av denne planen.

Man konkluderer med at Grong kommune har hatt en aktiv politikk som gir effekter i samarbeid med innbyggere, frivillighet og næringsliv.

Norsk idrettsindeks publisert av Telemarksforskning for 2022 gir Grong kommune følgende kommune plasseringer målt i kommunestørrelse og beliggenhet.

26. plass totalt med følgende «topplasseringer».

- 5. plass annen ballsport
- 14. plass friluftsliv (og orientering)
- 19. plass friidrett
- 26. plass skyting
- 32. plass ski
- 37. plass diverse idrett
- 53. plass fotball
- 56. plass kampsport

Der vi ikke utmerker oss er finner vi skøyter, turn (fordi vi ikke har innrapportert Bergsmo Turn gjennom NIF), golf, tennis, håndball, vektløfting og styrkeløft, svømming, sykkel, hest, luftsport, vannsport og motorsport.

Statistikken bekrefter vel egentlig det vi vet. Der det er høy organisasjonsgrad og der det er gode anlegg og muligheter – står vi høyt. Der vi ikke har dette, ligger vi lavt. Det gir også svaret på hva som skal til for å være gode i Grong sine satsinger.

8.0 Vedlegg:

Vedlegg 8.1 Prioritert handlingsprogram

for idretts- og friluftsliv Grong kommune 2025-2028 (vedtas i kommunestyrets prioriteringsbehandling for hele perioden i november 2024 med utgangspunkt i vedlegg 7.2. Dette vedlegget settes da inn i denne planen.

Vedlegg 8.2 Uprioritert handlingsprogram med liste

over videreførte, innmeldte og administrasjonens forslag til mulige tiltak i perioden, på kort eller lengre sikt.

Vedlegg 8.3 Kartutsnitt fra friluftskartleggingen i Grong 2015

VEDLEGG 8.1 PRIORITERT HANDLINGSPROGRAM

2025		PRIORITERTE ANLEGG SOM FORUTSETTER SPILLEMIDDELSØKNAD 15.01.25			PRIORITET		SPILLEMIDDELSTATUS		
Sted spes.	Type anlegg	Eiere og/eller ansv.	Anlegg	Ord.	Nær/fri	Kost. 1000	SM-i	SM-u	
Grong regionale kulturhus	Kublen Svømmebasseng - videreført fra forrige plan	Grong kommune	Ord.	1		43 738	8 040	2 680	
Grong sport- og fritidspark	Nytt dekke kunstgressbane - videreført fra forrige plan	Grong kommune	Ord.	2		4 700	1 680	840	
Bjergan skisenter	Arenabygg (varmestue) - videreført fra forrige plan	Grong IL/ Snåsa SL	Ord. IK	3		7 200	2 700	1 350	
Harran Stadion	Lager/garasje til tråkkemaskin - videreført fra forrige plan	Harran IL	Ord.	4		1 136	360	-	
Gronghallen	Gronghallen, ny belysning. Prosjekt igangsatt.	Grong kommune	Ord.	5		275	n	n	
Solum	Solum skytebane, standplass 300 meter pluss leirduer	Harran Skytterlag, G JFF	Ord.	6		v	n	n	
Solum	Solum skytebane, ny innendørs 15 meter	Harran Skytterlag	Ord.	6		v	n	n	
Solum	Solum skytebane, nytt skytterhus	Harran Skytterlag	Ord.	6		5 000	n	n	
Tømmeråsmarka	Dagsturhytta. Utredning pågår. Avklares nov-des. 2024.	Grong/ Trøndelag FK	Fri.		1	1 500	500	n	
Heia	Skiløypebru. Prosjekt igangsatt.	Grong Fritid SA	Fri.		2	190	n	n	
Grong sport- og fritidspark	Nærmiljøanlegg Grong sport og fritidspark, jfr. stedsutv.plan	Grong kommune	Nær		3	n	n	n	
Friområde	Rønningen, gapahuk utvikling friområde	Grong kommune	Nær/Fri		4	n	n	n	
Gardshaugen	Freesbeegolfbane	Harran IL	Nær		5	n	n	n	

2026-2028		FORELØPIG PRIORITERTE I PLANPERIODEN. KAN FORBEREDE SØKN.			PRIORITET		SPILLEMIDDELSTATUS		
Sted spes.	Type anlegg	Eiere og/eller ansv.	Anlegg	Ord.	Nær/fri	Kostn. 1000	SM-i	SM-u	
Gardshaugen	Sykkelloype	Harran IL	Nær		6	n	n	n	
Gardshaugen	Opprustning 400 meter bane, grusbane og ballbinge	Harran IL	Nær		7	n	n	n	
Gardshaugen	Orienteringskart	Harran IL	Nær		8	n	n	n	
Gardshaugen	Utslagsbane golf	Harran IL	Nær		9	n	n	n	

Type anlegg kan endre tittel/navn underveis	Type/Kategori kan bli endret
Tiltak kan bli delt opp i undertiltak. Tiltak i samme område kan bli søkt som ett tiltak.	SM-i - spillemidler innvilget. SM-u - spillemidler utbetalt
Eiere og ansvarlige defineres endelig ved prioriteringsvedtak og oppstart hvert prosjekt	Pri - foreløpig prioritet. Bestemmes/endres i årlig behandl.
	n = ikke klare tall. Fylles inn fortl. av administrasjonen

Tiltak kan forskvives på år.

Foreløpig uprioritert	Mulige tiltak i handlingsprogram som ikke er satt inn i prioritert år - per tid. Forutsetter gryteklare prosjekt og mer utredning. Kan overføres prioritert liste ved rullering og årlig prioritering i kommunestyret.
------------------------------	--

Bakkeanlegg alpint	Snøproduksjonsanlegg geitfjelloypa	Grong IL/Grong skisenter	Ord.	7		n	n	n
Bakkeanlegg alpint	Rehabilitering Lysanlegg	Grong IL/Grong skisenter	Ord.	7		n	n	n
Bergsmo	Feltskytebane	Grong Skytterlag	Ord.	7		n	n	n
GBU/Kublen	Aktivitetsanlegg gressområde bortenfor skole	Grong kommune	Nær		10	n	n	n
Gamle Lifjellveg grongsida	Gamle Lifjellveg	Grong/Lierne	Fri. IK		10	n	n	n
Grong sport- og fritidspark	Grong sport og fritidspark 3v3-baner	Grong IL/Grong kom.	Nær		10	n	n	n
Grong sport- og fritidspark	Grong sparebankbanen 7'er, belysning og benker	Grong kommune	Ord.	7		n	n	n
Grong sport- og fritidspark	Grong sparebankbanen 7'er. Nytt kunstgressdekke	Grong kom./Grong IL	Ord.	7		n	n	n
Grong sport- og fritidspark	Opprustning sandvolleyballbane 2x (pluss 2 nye)	Grong IL Volleyball	Nær		10	n	n	n
Gronghallen	Gronghallen, Renovering av klatrehall	Grong kommune	Ord.	7		n	n	n
Harran sentrum omegn	Sti sentrum og omegn, bru Fiskumelv og badeplass Saghøla	Grong kom./ Harran Utv.	Nær/fri		10	n	n	n
Langnes	Gangbru Medjå - Langnes med opprustning stier og installasjoner	Grong kommune	Ord.	7		10 000	n	n
Sentrumsnært	Freesbeegolfbane	Grong kommune	Nær		10	n	n	n
Sentrum	Nærmiljøanl. sentrumsutviklingsprosj. Konkretiserer i rullering	Grong kommune	Nær		10	n	n	n
Uspesifisert	Ny innendørs innendørs 15 meter Grong skytterlag	Grong Skytterlag	Ord.	7		n	n	n
Værem/Bergsmo	Sti og områdetiltak Væresfeltet	Grong kommune	Nær/Fri		10	n	n	n

Type anlegg kan endre tittel/navn underveis	Type/Kategori kan bli endret
Tiltak kan bli delt opp i undertiltak. Tiltak i samme område kan bli søkt som ett tiltak.	SM-i - spillemidler innvilget. SM-u - spillemidler utbetalt
Eiere og ansvarlige defineres ved oppstart hvert prosjekt	Pri - foreløpig prioritet. Bestemmes/endres i årlig behandl.
	n = ikke klare tall. Fylles inn fortl. av administrasjonen

Tiltak kan forskvives på år.

Tiltak oppstartet med spillemidler blir satt opp øverst følgende år til SM er utbetalt

VEDLEGG 8.2 UPRIORITERT LISTE HANDLINGSPROGRAM

	Arenabygg (varmestue) - videreført - delutbetalinger gjenstår	Grong IL/ Snåsa SL	Ord. IK	Pågår
Bjørgan nedre	Lager/garasje til tråkkemaskin - videreført - delutbetalinger gjenstår	Grong IL	Ord.	Pågår
Harran	Nytt dekke kunstgressbane - videreført - delutbetalinger gjenstår	Harran IL	Ord.	Pågår
Medjå	Kuben Svømmebasseng - videreført - delutbetalinger gjenstår	Grong kommune	Ord.	Ferdig
Medjå		Grong kommune	Ord.	Ferdig
Bjørgan nedre	Skiløypebru	Grong Fritid SA	Fri.	Pågår
Bjørgan øvre	Snøproduksjonsanlegg geitfjelloypa	Grong IL/Grong skisenter	Ord.	Ønsket
Bjørgan øvre	Rehabilitering Lysanlegg	Grong IL/Grong skisenter	Ord.	Ønsket
Bergsmo	Sti og områdetiltak Væresfeltet	Grong kommune	Nær/Fri	Ønsket
Bergsmo	Feltskytebane	Grong Skytterlag	Ord.	Ønsket
Harran	Skytebane, standplass 300 meter pluss leirduer	Harran Skytterlag, Grong JFF	Ord.	Ønsket
Harran	Skytebane, ny innendørs 15 meter	Harran Skytterlag	Ord.	Ønsket
Harran	Skytebane, nytt skytterhus	Harran Skytterlag	Ord.	Ønsket
Harran	Freesbeegolfbane	Harran IL	Nær	Ønsket
Harran	Sykkelloype	Harran IL	Nær	Ønsket
Harran	Opprustning 400 meter bane, grusbane og ballbenge	Harran/Grong kommune	Nær	Ønsket
Harran	Orienteringskart	Harran IL	Nær	Ønsket
Harran	Utslagsbane golf	Harran IL	Nær	Ønsket
Harran	Sti sentrum og omegn, bru Fiskumelv og badeplass Saghøla	Grong kom./ Harran Utviklingslag	Nær/fri	Ønsket
Medjå	Gronghallen, Renovering av klatrehall	Grong kommune	Ord.	Ønsket
Medjå	Gronghallen, ny belysning	Grong kommune	Ord.	Utredes
Medjå	Nærmiljøanlegg jfr. Stedsutviklingsplan	Grong kommune	Ord.	Utredes
Medjå	Grong sparebankbanen 7'er, belysning og benker	Grong kommune	Ord.	Ønsket
Medjå	Grong sparebankbanen 7'er. Nytt kunstgressdekke	Grong kommune/Grong IL	Ord.	Ønsket
Medjå	Grong sport og fritidspark 3v3-baner	Grong kommune/Grong IL	Nær	Ønsket
Medjå	Opprustning sandvolleyballbane 2x evt. pluss 2 nye	Grong IL Volleyball	Nær	Ønsket
Medjå	Nærmiljøtiltak Grong sport og fritidspark, jfr. stedsutviklingsprosjekt	Grong kommune	Nær	Utredes
Medjå	Aktivitetsanlegg gressområde	Grong kommune	Nær	Ønsket
Medjå	Freesbeegolfbane	Grong kommune	Nær	Ønsket
Medjå	Gangbru Medjå - Langnes med opprustning stier og installasjoner	Grong kommune	Nær	Ønsket
Rønningen	Rønningen, gapahuk utvikling fronområde	Grong kommune	Ord.	Utredes
Sandøladalen	Gamle Liffjellveg	Grong kommune	Nær/Fri	Ønsket
Tømmerås	Dagsturhytta, og evt. tilleggsprosjekter omliggende områder	Grong/Lierne	Fri. IK	Ønsket
Uspesifisert	Ny innendørs innendørs 15 meter Grong skytterlag	Grong/ Trøndelag FK	Fri.	Utredes
		Grong Skytterlag	Ord.	Vurderes

VEDLEGG 8.3 KARTUTSNITT FRILUFTSKARTLEGGINGEN

Er vedlagt som eget dokument til denne saken.